

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14 „
Pe o lună . . . 2.40 „

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

Șezătoarea scriitorilor.

Mărețta sărbătoare de alaltăieri a trecut, dar sântem încă în prada impresiilor ei neuitate. A fost o izbândă mare și deplină, atât supt raportul exterior al proporțiilor, cât mai ales supt raportul câștigului moral care va rămâne în suflete și va continua să-și facă efectele. În fața rezultatului care *nouă* ne-a dat nu numai dreptatea morală a ideii, ci și dreptatea materială a succesului desăvârșit, ați crede că ne stăpânește patima dreaptă contra celor cari au cercat să-l zădărnicească. Și totuș, nimic nu poate fi azi mai străin de sufletul nostru decât sentimentul acesta.

Atâta seninătate lină, atâta armonie și curățenie ce se desfăcea din atmosfera serbării nu se putea stinge, și în clipele asta patima zadarnic ar cerca să ne cucerească. Pentru aceia scrisul nostru acum nu putea cânta nesuccesul și umilirea rușinoasă a altora, ci numai biruința noastră, mărimea și însemnătatea ei istorică.

Nu a fost numai succesul acestui ziar sau al câtorva oameni, ci a fost succesul tuturor Românilor, al cauzei și al culturii românești generale.

Chemând pe scriitorii Români la Arad, *Tribuna* a fost consecventă mentalității și notei sale deosebite despre îndrumarea luptei naționale. În complexul convingerilor noastre, nevoia acțiunii culturale se află la locul întâi. Ea trebuie să ne preocupe cel puțin tot atât de mult ca și acțiunea politică. Lupta de deznaționalizare e în rîndul întâi o luptă culturală, e încercarea de a înlocui în sufletul unui popor cultura lui națională cu o cultură străină care, oltuindu-se în gândirea lui, trebuie să-și prefacă toată ființa națională. Nu atacând și slăbind cultura ungurească, ci înlocuind-o cu cea românească, vom putea deci să aducem servicii reale interesului național.

Nimic nu ar fi putut ajuta mai bine la acest scop ca venirea scriitorilor români la Arad, Șezătoarea literară cu citirile ei, cu impresiunea directă a personalității fiecărui scriitor, este cel mai eficace mijloc de propagandă culturală. Prin venirea ei aici, Societatea scriitorilor români a lărgit granițele culturii românești până aproape de Tisa. Domeniul firesc de expansiune al culturii și literaturii românești nu coincide cu hotarele României. În toate ținuturile românești, pretutindeni unde se vorbește românește, ea își găsește dreptul ei firesc de viață. Cu toate acestea o parte însemnată a te-

ritoriului românesc este azi străin de viața culturală românească. În Bucovina cultura germană își dispută stăpânirea cu cultura românească. Aceiaș situație în unele ținuturi ale Ungariei, iar în altele cultura ungurească e singura stăpânitoare între cărturarii români. În Basarabia cultura rusească nu a cucerit numai, dar în mare parte a și desnaționalizat pe cărturarii români, iar în Macedonia și Serbia Români sânt în situația unor colonii exploatare față cu culturile greacă și sârbească.

Este datoria scriitorilor români de a face să înceteze starea asta. Toate aceste domenii păraginite sau exploatare de culturile străine trebuie recucerite și anexate la domeniul de azi al culturii românești. Raza ei de influență trebuie întinsă dela Nistru până în Tisa. Când războiul acesta pacinic de cucerire va fi încheiat, atunci, fără nici o picătură de sânge vărsat, idealul Daco-României va fi împlinit. Fără a schimba granițele politice ale României, granițele ei culturale vor cuprinde o întindere îndoită decât cea de astăzi. Viața unei cărți, raza de înrîurire a unei opere de artă românească nu se va mărgini atunci la România, ci își va găsi hotarele între marginile românismului.

Acesta-i înțelesul adânc și mare al unității culturale care creiază și una națională, de-asupra tuturor liniilor de graniță fictive.

Venind la Arad, scriitorii au făcut un adevărat drum de cucerire în aceste ținuturi. Spre a ne cuceri, România nu ne-a trimis înșiruri de oști nenumărate, nu a trimis batalioane și tunuri, ci o ceată de șapte tineri scriitori, „trubaduri rătăcitori” cum s'au numit singuri, printr'un exces de modestie. Arma ei e „penetrațiunea pacifică” și lentă a culturii naționale în toate ținuturile românești.

O sală întreagă, aproape toți cărturarii unui oraș și ținut românesc, pregătiți prin școală să cadă pradă culturii străine, au ascultat pe scriitorii noștri. Nu a domnit aici atmosfera obișnuită a manifestațiilor noastre sociale. Nu a fost mult satirizată „producțiune literară - declamatorică - muzicală” din simpaticul orașel al Șunturugului. O manifestare a celei mai înalte și desăvârșite vieți intelectuale românești. Fiecare persoană mult puțin o celebritate, fiecare punct de program în felul ei o culme, fiecare idee,

fiecare cuvânt produsul culturii celei mai înalte intelectuale și artistice românești contemporane. În tăcerea asta cucernică, în atențiunea încordată a publicului care făcea ca fiecare cuvânt să capete pare-că o viață nouă, mai intensivă —, simțeam pare-că, cum pe tăcute în sufletul fiecăruia se desprindea sentimentul unei revelații, se petrecea taina unei mari prefaceri și cuceri culturale. În mijlocul acestei adunări aveai viziunea unei clipe, ni-se părea că undeva în fundul sălii se înalță un altar cu icoane nouă, cu cântări și cu credință nouă la cari începe a se închina mulțimea rătăcitoare până acuma. Era în acelaș timp ceva din extazul unei încântări sufletești, ceva din înversunarea războinică a unei manifestații, a unei lupte și ceva din bucuria nemărginită a unei biruinți pe care nici o putere de pe fața pământului nu ți-o mai poate smulge.

Cine ar putea să spuie tot ce simțeau acești ascultători, subjugați de frumusețea bucăților literare ce li-se citeau. Scrierile de spirit ale epigramistului cântările de dragoste tremurătoare și curată ale poezilor, gingășia și puterea sănătoasă a icoanelor din natură, bucăți rupte din pământul strămoșilor noștri, melodia frazei pline și elegante, farmecul cuvântului nou și nuanțat cu șlefuirii sclipitoare de diamant, limpezimea cristalină a imaginilor și puterea de pătrundere sufletească a naveliștilor, iar pe de asupra tuturor cântarea sbuciumată a pătimirilor a visurilor și nădejdirilor noastre neîntrupate, toată clocotirea sufletului unui neam — toate acestea într'o succesiune nebănuită de bogată și multicoloră, de lumini și străluciri scăpărătoare, de înduioșări și emoții, când subtile, când puternice și sguuitoare. Nici odată încântarea unei serbări culturale nu a fost atât de adâncă și curată la publicul nostru, nici odată poate triumful unui succes național nu s'a îmbinat în măsură egală cu bucuria curată și superioară a plăcerii estetice.

Două zile în urmă. Cu trupul obosit dar cu sufletul covârșit de seninătatea acestei sărbători admirabile mă întorc la obișnuitele mele ocupații de redacție. De trei zile nu am mai citit gazete. Trebuie să mă pun din nou în curent și să reiau firul rupt al întâmplărilor actuale. Plictisit, deschid la întâmplare o gazetă.

Citesc titlurile: *Tratatativele din Viena*, *D. Kossuth și reforma electorală*,

Noua lege a advocaților, Vizita regelui Serbiei... După trei zile îmi amintesc din nou că trăim în Ungaria, că primul ministru se cheamă Khuen și văd iarăși ceia ce mi-se părea în aceste trei zile că nu mai văd: că firmele și inscripțiile sânt ungurești și că aud că lumea pe stradele orașului vorbește ungurește.

Așa-i, trăim în Ungaria, dar mi-se pare că trei zile am trăit în altă parte, deși nu în România, dar într-o lume românească, cu vorba românească curată, cu fețe românești și cu mediu curat românesc. Ea nu-i realizată încă, dar Șezătoarea asta mi-a dat iluzia ei, senzația că-i aieva. Și acesta-i succesul ei cel mai mare.

În anii din urmă utopia vieții românești care trăia până acuma numai în creerii visătorilor, capătă pentru aradani tot mai des ființă. Tot mai dese vor fi sărbătorile cari ne românizează complet viața pe câte o zi-două și ne fac să credem „utopia” realizată, tot mai lungă va fi dănuirea lor și, cine știe, pe timpul copiilor, nepoților noștri, ie se vor lega într-o singură succesiune, într'un lanț neîntrerupt. Atunci idealul nostru va fi realizat complet, iar între pietrele de temelie cari au contribuit la realizarea lui, Șezătoarea de alaltăeri va fi poate cea mai însemnată.

Sărbările de Duminică.

La biserică.

Dimineața, la orele 10, toți scriitorii veniți la Arad au mers la biserică, unde au azistat la serviciul divin.

După serviciu au azistat la deschiderea sinodului, iar la ora 1 scriitorii din România au făcut o vizită episcopului Ioan I. Papp.

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Intr'un album.

*Copil frumos ca și un vis,
Ascultă-mă să-ți spun și eu,
Cu graiul sufletului meu
Un cântec pentru tine scris!*

*Rechem în viața ta cea nouă
Pe cea mai bună ursitoare,
Ca să reverse 'ndurătoare,
A fericirii albă rouă,
Peste ghirlanda vieții tale,
Scutind'o 'n veci de orice jale.*

*Azi ai trei ani! Cei mulți nainte,
Ca mâne să te văd un crin,
Frumos, înalt, drăguț, cuminte,
— Mândria vremilor ce vin.*

*Norocu 'n preajma ta să-l semeni
Ca mama-ți dulce arătare
Și atâta îți urez: să semeni,
Cu ea cea fără asemănare.*

Cincinat Pavelescu.

Banchetul.

La ora 1 a avut loc un banchet de 248 tacâmuri, dat în onoarea scriitorilor, în restaurantul dela Crucea-Albă.

În fruntea mesii au luat loc dnii Dr. Nicolae Oncu, Cincinat Pavelescu, Roman Ciorogariu, Emil Gârleanu, dna Marilina Bocu, Octavian Goga, dna Aurelia Vulcan, dl Sever Bocu, Dr. Marta și I. Agârbiceanu. Cele patru mese mari erau învristate cu advocați, preoți și învățători, tot ce a avut Aradul și împrejurimea mai distins între intelectualii noștri. Scriitorii ceilalți au fost împărțiți între meseni.

Dr. Nicolae Oncu deschide seria toastelor. Cuvintele lui sânt acoperite de aplauze. Cu glas tremurător de emoție, spune că n'are cuvinte să-și exprime bucuria și mândria ce-o simte în clipa aceasta când i-s'a dat cinstea și fericirea de-a putea saluta în mijlocul nostru scriitorii români (Aplauze prelung).

„Ei ne aduc gândirea lor și frumoasa lor limbă românească, ale cărei accente fac să ne tresară inimile de fericire. Ei sânt stegarii noștri, pentru cari ne dăm sufletul. N'am cuvinte să exprim ceace simt la vederea acestor dragi ființe și nu știu cum se le mulțumesc pentru serviciul neprețuit ce-l aduc pentru cultivarea limbei românești.

Voi sănteți apostolii culturii române și ca pe adevărați apostoli vă primim cu brațele deschise și sufletul curat.

Să trăiți, scriitorii ai neamului, la mulți ani!” (Aplauze prelungi și îndelung repetate).

Emil Gârleanu răspunde în numele scriitorilor din România.

„La poftirea ce ne-a făcut-o ziarul „Tribuna” am răspuns cu toată graba ce ne dă idealul pentru care luptăm cu toții: unitatea culturală a tuturor Românilor! (Aplauze). Acest ideal e mai presus de orice lupte personale.

În frământarea noastră pentru ajungerea acestui ideal avem nevoie nu numai de căldura inimilor noastre, ci și de înțelepciune și ea ne vine dela bătrînii neamului românesc”.

Adresându-se dlui N. Oncu, își ridică paharul încheind, între aplauze furtunoase:

„Dați-mi voie să închinăm avântul nostru

tineresc ca omagiu bătrâneții dvoastră tinere”. (Aplauze prelungi: Trăiască Oncu).

Abia potolite ovațiile, ele sbucnesc iarăși cu o putere elementară, uriașă, fără seamăn încă în cronica momentelor noastre de însuflețire spontană, căci a urmat la cuvânt dl Octavian Goga, sufletul care a stăpânit această frumoasă sărbătoare a redeșteptării dragostei noastre pentru cultura românească. Dl Goga n'a rostit un toast de ocazie. Nu, dsa a făcut cu o putere profetică mărturisirea credințelor de mai bine ale tinerei noastre generații luptătoare, ne-a arătat cărarea cea luminoasă, care singură duce spre un viitor fericit pentru neamul nostru: dragostea pentru o cultură românească genuină, căci e dragostea de însuși sufletul nostru, de ființa noastră românească. Însuflețirea a atins culmi fulgerătoare, căci toți participanții, răpiți de valul aceluiaș entuziasm cutropitor s'au ridicat de pe scaune apropiindu-se ca în neștire, și înteuind la delir ovațiile, de dl Goga. Niciodată societatea noastră nu ni-s'a părut mai frumoasă ca în aceste clipe în cari ne-a dat această nebănuită dovadă de o conștiință superioară. Căci — după cum a spus dl Goga — entuziasmul a fost adresat credințelor pe cari le prezintă dintre toți cel mai sintetic dsa și cari de acum își vor tăia biruitoare alvia în sufletele noastre ale tuturor.

Firește că nu putem să avem pretenția de-a reda în graba raportului nostru nici puterea profetică cu care a fost rostit acest discurs și nici frumsetile scânteietoare ale formei în care a fost îmbrăcat, pentru că creionul nostru încremenise și el în admirația acestei clipe, hotărâte să rămâie totdeauna memorabilă pentru luptele din zilele noastre.

Dl Octavian Goga. Nu pot să primesc ovațiile ce-mi faceți, ca fiind adresate mie, ci ideii ce slujesc ca modest scriitor. Ideia asta e unitatea sufletească a poporului românesc de pretutindenă. Oratorul salută și iel din parte-i pe scriitorii din România și le mulțamește că au trecut granița pentru-ca prin puterea cuvântului lor să ajute la rezolvirea celei mai grele probleme a vieții noastre: unitatea noastră sufletească. Ori-unde va căuta, poporul acesta are un singur trup. Scriitorii sunt chemați să toarne în iel acelaș suflet, pentru ca fiecare român să se roage lui Dumnezeu în aceeaș limbă. Funcționarul din Tulcea și cel din Sătmar vor trebui de-opotrivă să vorbească limba curată și frumoasă a lui Eminescu. Pentru aceia trebuie ca în fruntea mișcării să stea scriitorii din România, căci iei sânt mai

La șezătoarea scriitorilor.

— Impresii. —

O seară senină, caldă și înstelată. Ai fi zis, că mâna dumnezeiască mai darnică decât ori când, aprinsese în noaptea asta de April, toate candelile cerești, pentru ca luminile lor sfinte să aducă prinos sublim cântăreților inspirați, înălțați mai mult ca ori când, în clipele unei iubiri poate mai frumoase decât amorul.

Veniseră poezii patriei libere, la frații îndepărtați, însuflețiți de dorul neastâmpărat ce-l aninase în sufletele lor, un cântec dureros, mai trist ca doina, un cântec duios și furtunos, purtat de svonul vânturilor, prin Carpați, până în inimile celor ce au tresărit înfiorați de jalea povestirii sufletelor noastre sbuciumate. Au venit în mijlocul nostru, ca geniul bun, și resunetul plânsetului amărit îl citeam în scântea privinilor înflăcărâte: a noastră-i și durerea voastră.

În fundul unei săli archi-pline, pe înălțimea unui podiu, în cadrul simplu al câtorva minunate scoarțe și ștergere românești, frunțile senine și frumoase ale tinerilor poeți apăreau în splendoarea unui pitoresc de un farmec negrăit. Pe două sofale și câteva scaune îmbrăcate cu frumoase covoare românești, ședeau așezați în neregulă poezii, privind pe după plantele ce ascundeau cu o discretă cochetărie, o cunună din cele mai frumoase flori de primăvară. Vre-o cincisprezece fete tinere, îmbrăcate în splendide porturi originale, de pădurence și de

Tulgheș, cu capetele legate în băsmăluțe roșii înflorite, stau înșirate pe jos, jur împrejurul podiului. La un colț, lângă masă, un gigantic buchet de liliac, dintr'o doniță, împrăstia parfumul puternic al florilor lui umilite, pare-că, sub puterea dominatoare a tulpinelor de crini cu ochi de mure și cicoare, ce se legănau grațioase în fiorul neastâmpărat al tinereții, — flori printre flori. La masă, cu mâna sprijinită pe un ulcior, Goga citea: Cosașul:

În sală o tăcere evlavioasă. Nici răsufările nu se simțeau. Glasul poetului străbatea curat și limpede, ușor înăbușit uneori, ca de unda unor lacrimi, abătută din vadul durerilor adânci, adânci, în care puterea lui scăpărătoare și neasemănată ne purtase o clipă să privim cu toată pătrunderea luminei ce ne furișase în suflete. Ascultam, și-n ațintirea încordată a privirii, poetul, fetele, scriitorii și buchetul de liliac, se contopeau, se ștergeau, ca într'o negură ușoară din mijlocul căreia se înălța puternic, uscat, părțit de soare, aspru și obidit, Cosașul, plin de sudoare, în arșița dogoritoare, cu coasa strânsă în palma bătăturită. Încet, foarte încet, undeva în sală pare-că se auzi un ceva așa, ca un oftat prelung. Poetul isprăvise și mulțimea ca trezită din vis, toți într'un strigăt, aclama pornită într'un suprem transport de entuziasm. Un curent puternic, cu neputință de stăpânit, ce prinsese întreg auditorul, ca într'un fir electric, nemai conținând aplausele.

Așa am ascultat *Vulturul* lui Cincinat Pavelescu și *Invierea* lui Nanu și versurile suave ca un parfum de garoafe, a lui Dinu Ramură

chemați a cunoaște limba și sufletul poporului nostru. Numai scriitorii se pot coborî în adâncimile sufletului unui popor. *Iei reprezintă însăși rațiunea de a fi a unui neam.* Dacă vreți să înțelegeți idealul și rațiunea de a fi a unui popor, citiți scrierile lor. Toate celelalte sânt zbuciumări trecătoare, sânt clipe efemere în viața unui popor, dar produsele culturii rămân și nu se pot trece cu vederea, căci oricât am închide ochii înaintea soarelui el strălucește veșnic pe cer.

Noi scriitorii din Ardeal și țara ungiurească lucrăm, ca și cei de dincolo, patru același ideal. Dar aceștia lucrează la adăpostul libertății naționale, în vreme ce noi sântem înlănțuiți de cătușele asuprii. Venirea scriitorilor a trezit în sufletul nostru un adevărat sbucium. S'au găsit oameni cari să protesteze contra venirii lor. Dar primirea ce li-s'a făcut ieste o mare mulțămire, și pentru noi cari am fost huliți și cari adesea ne risipim sufletele pe drumuri ca să vi-l dăm d-voastră.

Adresându-se scriitorilor din România poetul le spune: dacă mergeți acasă spuneți-le acolo tuturor că ați găsit aici aceleași suflete primitoare ca și în Sibiu și că și noi luptăm pentru același ideal care vă călăuzește pe voi: unitatea noastră culturală.

Iar dacă acest ideal sfânt al neamului nostru nu va putea fi atins niciodată, ci se va risipi de urgia sorții maștere, înainte de a ne putea înălța cu sufletele în serele lui bănuitoare, chiar și în acest caz în urma noastră vor rămâne pentru civilizația universală totuși vre-o câțiva picuri de lumină, prinși în operele scriitorilor români, picuri cari vor grăi etern despre strălucirea sufletului românesc.

Când se ridică poetul **Cincinat Pavelescu** izbucnesc aplauze furtunoase.

„In ziua aceasta frumoasă de primăvară — începe d-sa — când cerul e senin și soarele strălucește în toată mândria sa, scriitorii din România au venit în mijlocul d-voastră ca să aducă o parte a sufletului lor. Am venit să facem să bată inimile românești o clipă împreună, în desăvârșită armonie. Vă mulțumim tuturor pentru dragostea ce ne-ați arătat-o și-i mulțumim marelui cântăreț al neamului pentru cuvintele lui calde în care a salutat venirea noastră (Aplauze fruntunoase: Trăiască Goga!).

Sântem numai niște trubaduri rătăcitori, dar plini de dragoste aducem prinusul nostru de admirație scriitorilor d-voastră mari Octavian Goga și Ion Agârbiceanu (Aplauze entuziaste), care adâncind sufletul poporului românesc, desfășură o muncă rodnică pentru luminarea poporului românesc de pretutindeni. (Aplauze prelungi: Trăiască Agârbiceanu!).

Mulțumim și valorosului organ românesc „Tribuna” care ni-a adunat aici, dându-ne prilej să vă cunoaștem. Noi scriitorii din țară n'am venit să facem politică. Nu ne putem și

și Corneliu Moldovan și poeziile culorate ca cerul orientului, a lui Stamatiad și fragmentul vitejesc din minunatul *Inșiră-te mărgărite* a lui Eftimiu și schițele delicate și spirituale a lui Gârleanu, precum și admirabila nuvelă, Fefelega a iubitului nostru Agârbiceanu. Un puternic moment de emoție a fost pentru toți pomenirea nemuritorului Eminescu. Cincinat Pavelescu a citit admirabilele versuri dedicate cu ocazia desvălării bustului marelui poet, în pădurea dela Dumbrăveni. Scriitorii ridicați toți în picioare au ascultat foarte mișcați, în timpul cât s'a vorbit de Eminescu.

Dar verva lui Cincinat, ca și puternicul talent a tragedianului Noveli, care din emoția cea mai profundă, din plâns, te face să rizi numai decât cu toată inima, — a găsit curând o fericită trecere și încheiere a șezătoarei, a urmat o desfătare și o înviore generală; publicul rîdea mai apoi cu hohote. Cincinat dăduse drumul epigramelor și începuse o luptă, în danț și o învolburare de spirite cari de cari mai scânteietoare, mai aprige și mai de haz.

O seară neuitată, — cu cele mai frumoase și mai senine clipe în desfătări ideale.

nici nu vrem să ne ocupăm cu luptele d-voastră, desigur numai vremelnice, dar ținem să mulțumim tuturor cari ne-au prilejuit această sărbătoare frumoasă, în special dlui Sever Bocu, directorul ziarului „Tribuna” (Aplauze).

Ridicându-se din nou, dl **Cincinat Pavelescu** închină pentru d-na Aurelia Vulcan, văduva rodnicului scriitor român Iosif Vulcan, care a fost printre cei dintâi muncitori devotați în ogorul literaturii române. (Aplauze.) D-na Vulcan, care ia parte la banchet, mulțumește adânc mișcată).

O. Goga: Neamul nostru a fost un neam de săraci. Poporul nostru nu trăiește prin orașe, ci prin sate, unde muncește din greu pentru traiul și fericirea sa și a neamului întreg. Printre cărturarii cari au susținut focul sacru al iubirii de neam, locul întâi îl ocupă preoții și învățătorii noștri. (Aplauze). Nu un obicei convențional, ci sentimentul sincer al recunoștinței îmi inspiră aceste cuvinte.

Nu în catedralele bogate, ci în bisericuțele modeste dela sate se plămădește viața neamului. În clipele noastre de revenire, trebuie să ne dăm seama că națiunea noastră se razimă pe acești modești apostoli. În vremea noastră se laudă mult și mulți și vorbele sânt ca banii cari se tocesc. Cuvântul „frunț” a ajuns azi aproape cuvânt de ironie. Eu nu vreau să laud, ci din adâncă convingere închin paharul acesta pentru acești cinstiți purtători ai brâului preoțesc și pentru învățătorii răspânditori de lumină. (Aplauze sgomotoase. Lumea se ridică în picioare și cântă „Preoții cu crucea 'n frunte”...)

Adânc mișcat răspunde dlui Goga, preacuvioșia sa protosincelul *Roman Clorogaru*, care e primit deasemenea cu prelungi și în-suflețite ovații. D-sa a rostit, ca întotdeauna și de data asta un discurs de-o vastă și adâncă concepție morală. Sânt din întâmplare — a spus — și preot și învățător. Imi vor permite deci și preoții și învățătorii să mulțumesc iubitului nostru preot Goga pentru cuvintele cu cari a cinstit tagma noastră. Un mare bărbat al țării românești mi-a spus odată cuvintele: „De câte ori am fost în situații sufletești grele m'am întors la izvorul singur mântuitor, la izvorul credinței”. La acest izvor mă întorc și eu. În timpuri bune, se seceră victorii ușoare, se câștigă diademele ieftene. În timpuri grele înflorește profetismul. În timpurile noastre grele rolul profetului îi revine *scriitorului*. Scriitorul e profetul zilelor noastre și noi sărbătorim azi pe profetii noștri, cari simțindu-ne durerile au venit să ne întărească credința în puterea de viață a neamului nostru. (Aplauze prelungi). Pentru acești tovarăși ai noștri cari duc duhul liturghiei ce-o celebrăm pentru viitorul neamului românesc, îmi ridic paharul. (Insuflețire vie. Lumea ciocnește cu scriitorii.).

Dr. Silviu Dragomir răspunde în numele acelora cari azi încă n'au nume, dar mâne poate prin munca lor își vor câștiga și ei nume.

„Noi tinerii cari am eșit de pe băncile școlii, ne întrebăm unde trebuie să plecăm, ce cale trebuie să apucăm. Întrebarea aceasta ni-se impune și azi”.

Își aduce aminte de un tablou celebru. Un călăreț stă înaintea unui stâlp și privirea lui caută zadarnic să spargă ceața și întunerecul. Pe stâlp stă scris că mergând la dreapta pierzi calul, mergând la stânga poți să te prăpădești și tu.

„Ce cale să apucăm noi? Să pornim în stânga și să ne pierdem libertatea simțirii și a cuvântului sau să perim singuri! Voi scriitorilor trebuie să vă adresați în rândul întâi nouă, tinerilor, arătându-ne calea adevărată. Noi vă urmăm, voi mergeți înainte!” (Aplauze îndelungate).

Banchetul s'a sfârșit la orele 4 și un sfert.

Șezătoarea:

În sala mare dela Crucea-Albă era o aglomerație neobicinuită. Sala întreagă și galeriile erau arhipline. Lumea nerăbdătoare aștepta pe scriitori, cari la orele nouă și-au

făcut apariția în mijlocul unor urale și aplauze nesfârșite. Fiecare dintre cei prezenți își căuta autorul favorit printre scriitori. Se dădeau lămuriri din partea unora, se discuta și numai după ce dl Bocu i-a prezentat rând pe rând, se dumerau făcându-și fiecare reflecțiile obicinuite: Il credeam mai tânăr. E blond?

Scriitorii s'au așezat pe-o estradă încunjurată de domnișoare îmbrăcate în port național, închipuind astfel o adevărată șezătoare românească.

Cincinat Pavelescu.

Inceputul l'a făcut dl *Cincinat Pavelescu*. Cincinat, așa-l știe toată lumea, a făcut o deosebită impresie. Chipul lui roman, cu linii drepte și bine pronunțate impunea. Deși nu a publicat până acum nici un volum și deși n'a colaborat mai intensiv la vre-o revistă sau ziar de-al nostru, totuși a fost ascultat cu un deosebit interes. Își spunea poeziile cu o dicție curată, cu o mică nuanță de romantism, înduioșat: un lucru care-l făcea cu atât mai simpatic.

„Vulturul”, care este unul dintre cele mai rezistente bucăți ale d-sale, a plăcut mai mult. O poezie de concepție ca aceasta părea că și corăspunde mai mult sufletului nostru.

În „Serenada” se desvelea frumos și desăvârșit firea de trubadur a d-lui Pavelescu. Forma impecabilă a acestei poezii, cu lirismul ei înduioșetor și nou în literatura noastră, ne-a câștigat îndeosebi. Părea că înțelegem prin ea încă odată mai mult vecinicile rătăcirii ale acestui suflet distins, care pentru un madrigal sau pentru vre-o epigramă a fost silit atât de des să se poticnească în drumul carierei lui de procuror în România. A mai citit „Prefața unui volum” și „Corbii”. Nu ne îndoim că publicul nostru, care a subliniat cu atâtea aplauze versurile poetului, ale cărui epigrame au rătăcit și pe la noi, aduse de câte un vânt din țară, va aștepta cu multă dragoste volumul semnalat și de noi a cărui prefață o cunoaște de pe acum.

Octavian Goga.

Octavian Goga, care a urmat dlui Cincinat Pavelescu, este al nostru. Poeziile pe cari le-a cetit, erau deja cunoscute: publicul le cerea spunându-le pe nume. Dl Goga a cetit, Noi, Dăscălița, Un om, Cosașul, și Oltul. Ce trebuie să remarcăm acum e, că Goga este și un recitator admirabil. Cu glasul dsale limpede și sonor stăpâna întreagă sala. În „Oltul” aveam viziunea, „mărețului grumaz de unde” care ne va muta în alta țară. „Un om” a fost cetit de poet cu un foc caracteristic pentru temperamentul lui de artist luptător. Aplauzele și uralele dela început și dela sfârșit cum nu se mai sfârșeau și cum erau atât de entuziaste, involuntar îți aduceau aminte atacurile ce i-s'au adus poetului nostru în vremea din urmă. Au prins? Să răspundă cine a fost la șezătoare.

Emil Gârleanu.

Dl *Emil Gârleanu* are o apariție atât de simpatică încât câștigă dela început. Ochiul lui mari și limpezi, paloarea feței lui distinsă, glasul lui moale, învâluit și dulce, vorba lui „moldovenească” impresionează adânc.

„Trandafirul” este o schiță caracteristică pentru întreaga opera literară a dlui Gârleanu. Duișoia care se desprinde din povestea trandafirului înroșit de sângele omului, filozofia resemnată a acestei povești a stors aplauze binemeritate.

Dl Gârleanu, de când a început să se remarce la revista Făt-Frumos, a făcut un progres simțit, a rămas însă cu aceeași notă fundamentală sufletească. Gingășia dsale și-se strecoară în suflet ca un frumos și simplu viers popular.

A cetit dl Gârleanu și o schiță cu caracter anecdotic; „Ochiul lui Turculeț”. Era ușoară, blajină, fără scânteieri, dar plină de o bună-tate de suflet emoționantă.

Opera literară a acestui talentat scriitor este cunoscută pe deplin și la noi. Mișcarea dela

Sămănătorul de care este legat și numele dlui Gârleanu, ni-l'a adus și nouă, iar colaborarea lui de astăzi la toate organele de frunte ale publicității noastre, ni-l'a legat de suflet. Cât este de cunoscut și iubit la noi, se putea vedea din discuțiile de după șezătoare dintre ascultători, în cari se discuta și se făceau comparații între cutare și cutare nuvelă a dsale. Unora le plăcea „Batrânii“, altora „Din lumea celor ce nu cuvântă“ și tuturora de Gârleanu.

Dimitrie Nanu.

Dl D. Nanu a scris un volum de versuri, care n'a pătruns la noi, sigur, nu în lipsa d-sale de talent. D-sa este un fin observator al sufletului omenesc, poeziile d-sale atacă totdeauna interesante probleme omenesti, într-o impecabilă formă și cu rară putere de expresie. Un om cult, d-sa a tradus o mulțime de poezii din literaturile străine, stabilindu-și în aceasta privință o reputație considerabilă. Poezia d-sale „Inviere“ singura pe care a cetit-o, a câștigat prin claritatea și sonoritatea versului ei curat, iar aplauzele publicului exprimau o anume înțelegere și apreciere, care trebuie să-l impresioneze pe dl Nanu, d-sa care este mai puțin cunoscut la noi.

Cornel Moldovanu.

Așa timid și blând cum este dl Moldovanu, cu glasul d-sale scăzut, cu recitarea lipsită de gesturi, a impresionat publicul nostru. Închinarea lui Stefan cel mare, pe care noi o cunoaștem din „Lucașul“, a fost subliniată de aplauze sincere, iar celelalte poezii erotice ne-au înduioșat.

Volumele d-sale de versuri au fost și sânt citite și apreciate și la noi. D-sa este o bună cunoștință a publicului nostru cetitor, care o urmărește demult activitatea literară, „Cântarea cântărilor“ din care poetul ne-a cetit la șezătoare și care este cel mai consistent volum de versuri al d-sale, este răsfiat pe la casele cărturarilor noștri. Poeziile d-sale de dragoste din cari transpiră un suflet distins, subtilitățile de cari este chinuită mintea de artist a d-sale, a trezit un echou adânc în ascultători.

Dl Moldovanu are o vădită expresie de suferință în fața și în poeziile sale. Din tăcerea cu care l-a ascultat lumea, simțeam par'că cu toții considerația ce i-se da și pe care o merită pe deplin.

I. Agârbiceanu.

Părintele Agârbiceanu este un maestru al prozei noastre. Noi ne bucurăm zi de zi de binefacerile acetui mare talent și citim cărțile cu o mândrie care ne înalță și nu credem că este cineva între scriitorii de astăzi, care să întrunească ca d-sa simpatiile tuturora. D-sa își înmoaie condeiul în foarte durerile noastre, d-sa a descris mai adevărat pe țărănul nostru. Primirea ce i-s'a făcut, ovațiile furtunoase cari nu mai conteneau, dovedesc că publicul nostru merită un astfel de scriitor.

Figura de apostol a părintelui Agârbiceanu a mișcat pe toți ascultătorii, dintre cari mulți nu-l văzuseră încă. Barba lui mare castanie, care-i încadrează întreagă fața, îi dă un aspect de propovăduitor al adevărului. În ochii lui albaștrii din cari străbat raze nesfârșite de bunătate, se răsfrâng zimbete discrete de melancolie. De pe fruntea părintelui Agârbiceanu, iluminată de ideal, răsare seninătatea artistului mare, creator. Întreg chipul acetui om frumos, care împrăștie o atmosferă caldă în jurul lui, este al unui sfânt, cu linii cari se pierd nedefinite, ca la copii, cu o liniște superioară.

Dl Agârbiceanu citește simplu, fără să caute efecte, deși în glasul d-sale tremură un accent de durere. A citit „Fefelega“. Nuvela aceasta, au mai spus-o și alții, este una dintre cele mai puternice din câte a scris. Povestea nenorocită a acestei femei din munți, care trăiește o viață întreagă copleșită de toate mizeriile,

A. Herz.

Tânărul scriitor de peste munți a cetit frumos, sentimental și putem spune că simțul fin al domnișoarelor noastre a fost mai plăcut atins de cele trei delicate poezii ale lui Herz. A plăcut mai ales „Răvaș de nuntă“. Dl Herz a mai scris și piese de teatru, cea din urmă este „Birușta“ jucată la Teatrul Național și publicată în Convorbiri Literare, pe care o recomandăm cu căldură cetitorilor noștri.

Alexandru Stamatiad

Am avut și un reprezentant al decadentilor noștri, la această șezătoare. Dl Stamatiad a cetit din volumul său apărut de curând, „Din trîmbițe de aur“. Dsa cetit cu glas tare și răpîicat două poezii.

Victor Eftimiu.

Dl Eftimiu este o veche cunoștință a publicului nostru cetitor. A și fost primit cu aplauze. D-sa a recitat foarte frumos și cu temperament, o scenă din piesa D-sale în versuri „Înșiră-te mărgărite“, piesă publicată în Lucașul și jucată cu succes la Teatrul Național din București. Lupta dintre Făt Frumos și Smeu — partea recitată — este prinsă în imagini puternice, turnate în versuri clare, cari au încântat auditoriul. Deși nu am văzut pe scenă piesa dlui Eftimiu, dar cunoscând talentul tânărului nostru scriitor, nădăjduim că vom putea înregistra încă multe succese din partea dsale în direcția aceasta.

Iar' Cincinat.

Maestrul Cincinat a apărut pentru a doua oară. Într'un nou ipostas. Ne-a cetit vr'o zece epigrame pline de spirit. Cum sântem noi, mai greoi din fire, totuși am admirat fineța maestrului nostru distins. Procurori, dame și poeți au trecut prin focul curățitor al epigramelor d-sale, spre veselia întregului public ascultător. Păcat că nu le-am cerut autorului să le dăm încă odată cetitorilor noștri. Una însă ne-a rămas în minte. Este dedicată unui scriitor, care a spus că el este un ceasornic fin, de precizie pe care trebuie „să-l ungă“ gazeta la care scrie :

Esti cronometru fin, de sigur,
Dar la... gazetă ce cați oare?
Au ei nevoie de *ciasornic*
Sau tu nevoit de...*un soare*?

*

Ca un omagiu pentru Eminescu căruia i-se ridică bust la Sibiu, dl Pavelescu a mai cetit și splendida sa poezie „Lui Eminescu“. Astfel s'a petrecut frumoasa șezătoare a scriitorilor noștri. În toată vremea, dela orele nouă până la unsprezece și jumătate, a domnit o atmosferă înălțătoare.

Scriitorii noștri au fost încunjuțați cu cea mai curată dragoste, care se manifesta când în urale, când în aplauze sgomotoase. Publicul cu prilejul acesta a putut să simtă emoțiile celei mai curate arte românești.

Noi cari am contribuit la aranjarea acestei adevărate sărbători naționale avem mulțumirea că publicul nostru a înțeles glasul scriitorilor și scriitorii pătrunși de înalta lor misiune au ascultat și ei invitarea noastră.

Tot ce repetăm este că nu am putut saluta în mijlocul nostru și pe domnii I. Gorun, I. Al. Brătescu Voinești, Sextil Pușcariu, Mih. Sadoveanu, Al Ciura, C. Teodorian și H. Lecca, cari s'au anunțat, dar nu au putut veni din diferite motive. Telegramele lor de aderențe și scrisorile au fost cetite însă înainte de a se începe șezătoarea.

Oaspeții.

La șezătoare au luat parte **Doamnele**: Văduva Maria Avram (Arad), Victoria Antonescu (Arad), Mariana Bocu (Arad), Sofia Beleş (Arad), Dora dr. Bontescu (Hațeg), Gabriela dr. Brădeanu (Radna), Grățiana Bejan (Arad), Georgina Cornea (Tornea), Emilia Chicin (Nădlac), Sofia Ciorogariu (Pecica), Aurelia Călniceanu (Arad), Iuliana Erdelyi (Radna), Hortensia dr. Ghilezan (Modos), Letiția Ghișa (Brad), Lucreția Herbay (Arad), Adriana dr. Ispravnic (Arad), Eugenia Keri (Brad), Ana dr. Lupaș (Seliște), Gheorghina Lugojanu (Arad), Leontina Montani (Arad), Hermina dr.

Marta (Lipova), Alexandrina dr. Moga (Arad), Catinca Muntean (Lipova), Virgilia Mosuț (Arad), Virgilia Muntean (Lipova), Ecaterina Marcovicu (Agris), Aurora Moldovan (Arad), Amalia Nicorescu (Curticiu), Solia Neamțu (Sânmiclașul-mic), Iovanca dr. Nemet (Arad), Mariți dr. Oprean (Sânmiclașul-mare), E. Oprișa (Arad), Aurelia dr. Petran (Arad), Sidonia Pantos (Monoroștia), Hermina Ponta (Pecica), Silvia Pop (Agris), Zenovia Popovicu (Arad), Mărioara Popovicu (Zăguzeni), Sofia Pacu (Arad), Aurelia Popovicu (Arad), Veturia dr. Pop (Brad), Sofia Papp (Arad), Letiția Roja (Pecica), Aurelia dr. Robu (Baia-de-Criș), Elena Raicu (Arad), Aurora Șuiagă (Lăpușnic), Sofia Secula (Șiria), Lucia dr. Stoenescu (Arad), Olimpia dr. Tisu (Brad), Catița Tatu (Arad), Aurora Țiucra (Semlac), Anuța dr. Ursu (Radna), Ecaterina Văjjanu (Arad), Hermina Vasilon (Arad), Văd. Livia Vuia (Arad), Văd. Aurelia Vulcan (Oradea-Mare).

Domnișoarele: Elena Avram, Arad, Florica Bonciu, Arad, Hortensia Bogdan, Arad, Mărioara Bozgan, Mândruloc, Sabina Belu, Radna, Olga Boneu, Brad, Sidonia Barna, Arad, Stella Comșa, Sibiu, Livia Crișan, Șiria, Emilia Chicin, Nădlac, Vioara Chereșan, Lipova, Natalia Ciorogariu, Pecica, Hermina Ciorogariu, Arad, Anuța Dabici, Dorgoș, Anuța Dobos, Șiria, Minerva, Letiția, Tulia și Livia Dimitrescu, Arad, Viorica Evuțian, Radna, Eugenia Fășie, Chitighaz, Aurora Ișfănescu, Lipova, Onora Luca, Arad, Livia Lucaș, Șiria, Albina Lobe, Graz, Veturia Keri, Brad, Aurelia Muntean, Lipova, Terezia Muntean, Lipova, Ella Moga, Zăguzeni de Câmpie, Livia Muntean, Lipova, Antonela Marchiș, Săliște, Livia Neamțu, Agriș, Eugenia Negrița, Șepreuș, Veturia Orosz, Lipova, Viorica și Miți Oprean, Sânmiclașul-Mare, Silvia Oprin, Lugoș, Eugenia Oprișa, Brad, Sofia și Zena Papp, Arad, Cornelia Pantos, Monoroștia, Veturia Petran, Arad, Arad, Mărioara Pacu, Elena Roja, Pecica, Iulia Suciu, Șiria, Cornelia Secula, Șiria, Letiția Țiucra, Șoimuș, Viorica și Sidonia Ursu, Curticiu, Livia Văjjanu, Arad, Anuța Vuculescu, Șepreuș.

Domnii: Dr. Gheorghe Adam Timișoara, Gheorghe Adam Chișineu, Dr. Corneliu Ardelean Chișineu, Dr. C. Albu Brad, Virgil Antonescu Arad, Ion Ardelean Chișineu, V. Arjoca Arad, Dr. Victor Bontescu Hațeg, Ion Beleş Arad, Dr. A. Beleş Radna, Teodor Bucurecu Comlăuș, Terențiu Bugariu Timișoara, R. Bogoieviciu Șiria, Dr. Teodor Burdan Butei, Simion Bulcu Șomosch, S. Bornemisa Orăștie, Dr. Brădeanu Radna, S. Bejan Arad, Dr. Vasile Cucu Semlac, Roman Ciorogariu Arad, Dr. I. Cupu Săliște, Căpitan Candrea Arad, Aurel Călniceanu Arad, Dr. I. Codreanu Siclău, Emanuil Comșa Brad, Dr. Gh. Crăciun Timișoara, Dr. Silviu Dragomir, Dobra, Aurel Dimitrescu Arad, Dr. A. Damian Arad, David Dabiciu Dorgoș, Pache Dimancea București, Gh. Epure București, Gheorghe Feier Boroșineu, Dr. I. Georgia Boroșineu, Adam Groza Coșteiu, Dr. L. Ghilezan Modos, Proconie Givulescu Radna, Eugen Goga Budapesta, Iuliu Herbay Arad, Locotenent Herbay Arad, Dr. A. Halic Lipova, Dr. S. Ispravnic Arad, Dr. A. Ilie Tinca, Ion Keri Brad, Dr. Vasile Loichiță Caransebeș, Cornel Lazar Hălmaș, Mihail Lucaș Șiria, Filip Leuca Păncota, T. Lugojanu Arad, Dr. Al. Marta (Lipova), Dr. Ion Maior (Ilia), Dr. I. Moga (Arad), Fabriciu Manoilă (Arad), Ion Moldovan (Arad), Ion Morariu (Măgherat), Dr. D. Mangra (Orade), N. Mărginean (Nădlac), Nicolae Mladin (Tăuțiș), V. Micula (Arad), Ion Nicorescu (Curticiu), Gh. Novac (Dorgoș), Dr. Gh. Negoescu (Timișoara), Dr. I. Nemet (Arad), Nicolae Oncu (Arad), Dr. N. Oprean (Sânmiclaș), Dr. Pavel Oprișa (Brad), Vasile Oswald (Hunedoara), Vusile Olariu (Arad), Dr. Traian Pătrașcu (Tălmăciu), Dr. Ioan Pap (Brad), Căpitanul Popovicin (Alba-Iulia), Gheorghe Pleș (Bîrzava), Vasile Pap (Arad), Dr. Teodor Pap (Hălmaș), Sever Pop (Tinca), Dr. A. Petrovicu (Arad), Gheorghe Popovicu (Sânmiclaș), N. Păsulă, învățător, Sava Raicu (Arad), Dr. I. Robu (Baia de Criș), Dr. I. Radu (Brad), Ștefan Roja (Pecica), N. Roxin (Micherechiu), R. Roxin (Lipova), C. Romanescu, fost prefect (Craiova), Ion Russu-Abrudeanu (București), Dim. Roman (Radna), Gherasim Serb (Belinț), Iancu Ștefanuț (Mândruloc), Dr. Tr. Suciu (Brad), Dr. I. Suciu (Arad), Axente Secnla (Șiria), Traian Șuteu (Morlaca), T. Stan Cherechiu, Silviu Suciu (Lipova), Dr. N. Șerban (Timișoara), Dr. A. Stoenescu (Arad), Aurel Saviciu (Lipova), Avram Sedean Arad, Petru Truța Arad, Patriciu Țiucra Semlac, Dr. Tiberiu Tisu Brad, Dr. Ioan Pap Brad, Iosif Tărău Oradea-mare, I. Tatu Arad, Dr. I. Ursu Radna, Radu Ursu Arad, Trăian Văjjanu Arad, Ignatie Vișoiu Chelmac, Iosif Vuculescu Arad, D. Popovicu Arad, Al. Vernescu Arad.

În deosebi amintim că a asistat un număr neobișnuit de mare de preoți și învățători, ale căror nume regretăm că nu ni-le-am putut însemna toate. A mai asistat un frumos număr de țărani, aproape toți elevii

Fiți cu aten-
țiune la firmă!

GYULAY KÁROLY

**Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —**

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.
— — — (Lângă Casina »Délvideki«). — — —

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Cei ce se provoacă la anunțul din „Tribuna“ capătă 10% rabat. Fiți cu atențiune la firmă.

...inarului din Arad, elevele școlii de fete și mulți
...i.

Petrecerea.

După șezătoare a început jocul care în de-
... animație a durat până în zorile zilei.
... mele. în cea mai mare parte, s'au prezentat
... frumosul port românesc. Insemnăm costu-
... următoare:

Marilina Bocu (port de Câmpulung), Stella
... (Câmpulung), Ana Dr. Lupaș (Toplița),
... Boneu (Tulgheș), Letiția Ghișă (Blăjeni),
... Keri (Rovina), Eugenia Keri (Blăjeni),
... Dr. Pop (Blăjeni), Hortensia Bogdan
... (Snov), Viorica Evtuțian (Mușcel, România),
... Muntean (Rădulești), Eugenia Negrila
... (Belește), Viorica Ursu (Hunedoara), Elena
... (Pădureancă), Anuța Dabiciu (Bănat),
... Muntean (Lipova), Cornelia Pantoș
... (Valea-Mureșului), Mărioara Bozgan (Bănat),
... Lucuța (Ieșelnița, lângă Orșova), Letiția
... (Săliște), Anuța Vuculescu (România),
... tonela Marchiș (Pădureancă).

Despărțirea.

Scriitorii, întovărășiți de prietenii din re-
... cția »Tribunei» au cercetat toate instituțiile
... mânești din Arad.

Duminecă au azistat la serviciul divin
... pontificat de P. S. Sa Episcopul Ioan I.
... Papp, cu o strălucită azistență.

Au rămas îndeosebi încântați de palatul
... »Tribunei», pe care l-au admirat cu toate
... instalațiile sale.

Seara la ora 6 a avut loc despărțirea, o
... despărțire deosebit de cordială și duioasă.

Un lung convoi de douăzeci de trăsuri
... înșiruit în fața hotelului «Vas» unde erau
... scriitorii încuartați.

Mai mulți frunțași din societatea din
... Arad veniseră să întovărăsească iubiții oas-
... peți la gară. Damele au oferit fiecăruia o
... frumoasă jerbă de flori.

În gară se adunase un public număros.
... Un ultim cuvânt de despărțire rostit de dl
... Oncu, urmat de un răspuns entusiat al d-lui
... Cincinat Pavelescu, îmbrățișări și sărutări,
... și trenul plecă cu iubiții oaspeți între ura-
... lele noastre entusiaste.

Societatea s'a întors în oraș pe două
... autobuse, cântând pe întreg parcursul stră-
... zilor imnul semnificativ:

«Pe-al nostru steag e scris unire...»

**Deschiderea Sinodului
arădan.**

- Discursul „patriotic” al P. S. Sale Epi-
... scopului Ioan I. Papp. —

P. S. Sa Episcopul Aradului Ioan I.
... Papp ni-a surprins Duminecă, la des-
... chiderea Sinodului din Arad cu un
... discurs „patriotic”, care a produs în
... rândurile ascultătorilor mare nedume-
... rire și mâhnire.

În Sinod, azistau la deschidere și
... scriitorii români de dincolo și dela noi
... la acest act. Toți au rămas adânc im-
... presionați și intrigati de cuvintele P.
... S. Sale. Și sub impresia penibilă a
... acestui discurs, vizita corporativă a
... scriitorilor români, care era proiectată
... la P. S. Sa ca la capul bisericii din
... aceste părți, a fost imediat contraman-
... dată. S'au prezentat numai scriitorii
... din țară, fără cei de aici, mărginin-
... se vizitatorii la un act de rigidă curtu-
... zie.

Am spus chiar zilele trecute într'un
... articol al nostru că unii dintre prelați
... dibuiesc aceleaș cărări ca Mangra.
... Organul autorizat al partidului a sărit
... atunci numai decât, făcând pe advoca-
... tul prelaților, dându-le în mod gratuit
... calitatea de membrii ai partidului na-
... țional și provocându-ne să-i numim
... cine sunt acei prelați cari dibuiesc
... aceste cărări și în fine că nimicim,
... „prestigiul și autoritatea” lor. Lăsăm
... acum la aprecierea cetitorului, să ju-
... dece că în ce calitate a putut rosti P.
... S. Sa Episcopul Aradului discursul său
... de deschidere de mai jos? Lăsăm la
... talentul de apreciere al cetitorului să
... concordeze și raportul interesant din-
... tre redacția „Românului” și dintre ti-
... pografia diecezană, dintre accentele
... patriotice ale P. S. Sale, membru al
... partidului național(?) și dintre faimo-
... sul articol al măiestrului Caragiale,
... „Omul partidului”.

Ținem să dăm pasajul cel mai grav
... din discurs în care se face alusie di-
... rectă în sensul unei împăcări cu gu-
... vernul:

*... dar cu atât mai multă consi-
... derare am întâmpinat la înaliul gu-
... vern, care peste tot este cu mai multă
... bunăvoință față de biserica noastră,
... mai conciliant în corespondențele
... oficioase și mai provenitor în coa-
... tingerile personale cu noi decât, cum
... era guvernul anterior: astfel, că dacă
... ne-am ști folosi de aceste semne ale
... schimbării spre bine, poate că ni-s'ar
... ușura în multe privințe greutățile cu
... cari avem să ne luptăm.*

În ședința de azi, Marți după amiază,
... dl dr. Nicolae Oncu, a adresat o in-
... terpeleție în Sinod P. S. Sale, în che-
... stia cuvântului său de deschidere.

Răspunsul P. S. Sale ne lasă într'a-
... devăr o impresie dureroasă. Câteva
... mici atenții, acordate mai mult per-
... sonal d-sale din partea ministrului cul-
... telor în fața cărora stau pe de altă
... parte declarații oficiale ale aceluiaș
... ministru, citite azi în sinod, pătrunse
... de acelaș spirit de dușmănie împo-
... triva școlilor noastre confesionale, l-au
... determinat pe d-sa să închine întreg
... sinodul din Arad înaintea guvernului
... unguresc și să facă una dintre acele
... regretabile diversiuni în opinia publică,
... cum a fost și aceea cu prânzul d-sale
... în onoarea contelui Tisza.

Di Oncu în mod foarte corect, nu
... a luat la cunoștință răspunsul și a
... observat că acele mici atenții perso-
... nale nu sânt suficiente pentru astfel
... de declarații, de caracter politic, pe cari
... regretă că li-a adus în Sinod.

Caracteristic însă pentru Sinod și
... pentru aderenții sinceri ai partidului
... național” cari erau de față, că răs-
... punsul P. S. Sale a fost luat la cunoș-
... tință, cu aprobarea tacită a tuturor,
... cu aprobări sgomotoase chiar din par-
... tea câtorva protopopi din Bihor.

Vom reveni de altfel, căci nu vrem
... să anticipăm prea mult înainte de a
... cunoaște părerile organului autorizat,
... ca să putem da o icoană clară a
... situației.

După aceste precedente, nu putem
... decât să ne felicităm în sfârșit de alusia

folosită de P. S. Sa la adresa noastră,
... numindu-ne „ziar pretins național”,
... fiindcă am anunțat că s'au pierdut
... 500 de școale, după P. S. Sa, nu din
... motivele legii școlare ci din alte mo-
... tive.

Lăsăm să urmeze discursul.

*Hristos a înviat!
Dlor deputați!*

Nainte cu opt zile am prăznuit și noi cu
... întreagă biserica ortodoxă, aniversarea eve-
... nimentului fără păreche în istoria lumii, adevă-
... pomenirea prea lumnatei învieri a D-lui și
... Mântuitorului nostru I. Hristos, iar astăzi ni
... s'a dat să prăznuim și noi cu întreaga no-
... stră metropolie, cu întreg clerul și poporul
... ei, pomenirea redobândirii autonomiei, adevă-
... a dreptului natural al bisericii noastre din
... aceasta metropolie de a fi biserica liberă în
... stat liber, deci prăznuim pomenirea redobân-
... dirii dreptului de a ne croi noi însuși des-
... tinele și a ne conduce noi înșine afacerile
... noastre bisericești, școlare și fundamentale.

Nainte cu opt zile am grăbit eu să merg
... cu duhul în mijlocul eparhițiilor, ca să ne
... bucurăm împreună de marele dar al sfintei
... prăznuiri, iar astăzi mi-s'a dat mie mângâ-
... ierea bucuriei, de a vedea în jurul meu în-
... treg elementul constituitiv al vieții noastre
... diecezane, astăzi adevăcă mi-s'a dat iarăși
... mângâierea bucuriei de a sta față în față cu
... Dniile Voastre Dlor deputați, toți atâta repre-
... zentanți legali ai clerului și poporului din în-
... treaga eparhie de Dzeu scutită a Aradului, și
... precum atunci adevăcă nainte cu 8 zile am
... prăznuit pomenirea celei mai mari sărbători
... a bisericii creștine, tot astfel prăznuim astăzi
... pomenirea celei mai mari sărbători a bisericii
... noastre naționale gr.-or. română din Ungaria
... și Transilvania.

Conduc de acestea și alte asemenea cugete
... și sentimente, vă întimpin și astădată cu
... aceeaș dragoste arhiericească, vă salut pe toți
... de bunavenire cu aceeaș căldură a inimii, cu
... carea fieștecare părinte, îngrijit de soartea fa-
... miliei sale, întimpină pe fiii săi, cari după un
... interval mai îndelungat îl cercetează nu numai
... ca să-l vază și să fie văzuți, dar și cu cugetul
... curat, ca după manifestarea bucuriei de
... norocoasă revedere, să intre în divanul co-
... mun, unde părintele împreună cu fiii săi, li-
... beri de orice preocupățiuni personale, ori cu-
... gete rezervate, să consulte în liniște, cu dem-
... nitate și încredere reciprocă asupra tuturor
... afacerilor, cari privesc directe ori indirecte
... adevăratele interese ale întregii familii.

Intrușiți și noi astăzi în aceasta adunare ca
... și într'un divan familiar, ne vine bine a con-
... stata și astădată, că biserica noastră precum
... în tot trecutul ei îndepărtat n'a urmărit, tot
... astfel nici în zilele noastre nu urmărește nici
... tendințe ascunse, nici cugete rezervate, ci
... scopul acestor întruniri ale noastre este nu-
... mai și numai consultarea: cum să ocrotim la
... sânul sfintei noastre biserici, cum să susținem,
... promovăm și desvoltăm și cum să dăm mai
... multă tărie de rezistență și putere de viață
... mai productivă instituțiilor noastre religioase
... morale și culturale economice, și peste tot
... cum să promovăm, apărăm și susținem bi-
... serica noastră națională străbună? ca ea să
... corespundă tot mai mult sublimiei sale mi-
... siuni de a ne fi și nouă și următorilor noștri
... până în veacurile cele mai îndepărtate, în
... tocmai cum a fost și străbunilor noștri fortă-
... reata, în care să conservăm și prin care să
... desvoltăm cele mai frumoase și mai scumpe
... clenodii ale unui neam: limba și credința no-
... stră strămoșească, care scop, și acum și în
... viitor, voim să-l ajungem prin păzirea legilor
... sub controla guvernului țării și sub grațioasa
... și părintească ocrotire a capului ei încoronat,
... căruia, precum în rugăciunile noastre din sf.
... biserică, astfel îi implorăm și aici, dela pro-
... nia divină, încă mulți ani de pacinică dom-
... nire, spre binele și fericirea tuturor popoare-
... lor de sub gloriosul său sceptru.

Relativ la stările din eparhie și până să ur-
... meze rapoartele generale și speciale ale Con-
... sistoarelor noastre, mă cred îndătorat să pre-
... mit la acest loc, că *alarmul*. repetit în ziari-

stică despre pierderea a mai multor sute de școli, de o parte nu privește dieceza noastră și deosebi școlile din districtul Consistorului din Arad, iar de altă parte trebuie să observ, că ventilare a unor atari știri în ziaristica preținsă națională, face cel mai rău serviciu cauzei, pentru că prin aceasta nu se stimulează poporul pentru jertfa recerută, ci i-se sguduie credința și i-se slăbește nădejdea într'un viitor mai bun.

E adevărat, că organele statului peste tot și totdeauna și-au făcut datorința de-a stăruii, ca legea de instrucțiune să se observe de către toate confesiunile și autoritățile susținătoare de școli, dar adevărat este și aceea, că aceasta stăruință încă își are partea ei însemnată la rezultatul ajuns pe terenul învățământului nostru poporal.

Spre orientare acelor, pe cari îi privește afacerea, trebuie să mai observ aceea că, pe lângă toată asprimea legilor și pe lângă toată vigoarea, cu carea se controlează executarea lor din partea Guvernului și a organelor lui, nouă nu ni s'a închis nici o singură școală până acum, ci acelea cinci-șese școli din acest district, a căror funcționare s'a sistat și după formă în timpul din urmă, sunt de acelea, cari și mai înainte a sporit numai numărul școlilor și au existat mai mult cu numele pentru că: din lipsa de dotație corespunzătoare, unele din ele stăteau cu anii neîndeplinite, iar în altele, învățământul îl provideau preoții parohiei respective.

Credincioșii acestor comune văzându-și și recunoscându-și totala neputință de a garanta măcar minimul salariului obligat prin legea din 1893, și cu atât mai puțin pentru a-și aduce edificiile în starea de a reflecta la ajutorul întregirei dela stat, au fost necesitate să ia prin corporațiunile lor parohiale concluze pentru sistarea deocamdată a școlii și Consistorul de asemenea nefiind în stare a le veni în ajutor cu sumele ce s'ar fi recerut spre a da viață și putere de existență acelor școli, a fost necesitat să ia la cunoștință sistarea funcționării lor.

Prin aceasta una voim a zice, că existența și funcționarea celorlalte școli de ale noastre nu ar putea fi periclitată, dacă n'ar corespunde postulatelor legii ca și edificii și ca ajustare, dar trebuie să avem temere și încă mare, că se vor înclide de sine și se va sista funcționarea chiar în atari școli corespunzătoare și ca edificii și ca ajustare, și aceasta din lipsa de învățători.

Conziderând astfel, că an de an rămân mai multe stațiuni învățătorești neîndeplinite definitiv din lipsă de reflectanți, întocmai cum au rămas și rămân și parohiile vacante, contingentul nu scade de sub cifra de 80, Venerabilului Sinod îi revine să se ocupe cu întrebarea și se aștepte vre-o modalitate pentru sporirea sucrescenței, ca astfel să putem evita pericolul, ce ne amenință școala și biserica din lipsa de învățători și preoți.

Trebuie să ating și aceea, că deși sânt grele condițiunile sub cari se rezolvă ajutorul de întregire a salariilor învățătoarești, dar ar fi fost un mare pericol pentru biserică, dacă nu s'ar fi reflectat la acest ajutor, la asemnarea căruia deși am întâmpinar greutăți din partea unei comisi administrative, dar cu atât mai multă considerare am întâmpinat la înaltul guvern, care peste tot este cu mai multă bunăvoință față de biserică noastră, mai conciliant în corespondențele oficioase și mai prevenitor în coafingerile personale cu noi decât, cum era guvernul anterior: astfel, că dacă ne-am ști folosi de aceste semne ale schimbării spre bine poate că ni-s'ar ușura în multe privințe greutățile cu cari avem să ne luptăm.

Intre alte obiecte venind la ordinea zilei și modificarea unor paragrafi din statutele fondului diecezan pentru ajutorarea preoției este de dorit, ca Venerabilul Sinod, să încuviințeze modificările așa precum se propun, și peste tot să deie mai multă atențiune propunerilor, cari se fac din partea Consistoarelor noastre, chemate a-și face propunerile pe baze de cunoștințe temeinice a stării lucrărilor.

După toate acestea mai punându-vă în vedere, că deși sântem reprezentanții unui po-

por de peste 600 de suflete, puterea și tăria noastră nu poate sta numai în numărul nostru, precum în tot trecutul bisericii noastre așa și acum, trebuie să steie în înțelegerea și conlucrarea noastră armonică, deci în solidaritatea noastră pentru că numai așa vom dovedi, că sântem fii devotați și apărători destoinici ai intereselor bisericii pe care o reprezentăm. Urmând astfel, putem spera, că toate nizuințele noastre, vor fi însoțite de darul și binecuvântarea cerească, carea împlorindu-o și dela acest loc asupra noastră și asupra tuturor lucrărilor noastre, declar sesiun ea ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1911 de deschisă.

Sedințele Sinodului.

Sinodul și-a început ședințele Luni după-ameazi cu referada comisiei epitropești.

În ședința de Luni și de azi dimineața s'au terminat debaterile asupra rapoartelor comisiei epitropești și bisericești.

În decursul debaterilor asupra raportului comisiei epitropești s'a ivit un incident între P. S. Sa Episcopul și comisia epitropească, care a avut ca urmare o ședință secretă, la sfârșitul ședinței de azi.

P. S. Sa a spus, fiind vorba de reasigurarea averilor bisericești, că nu este orientat asupra propunerilor comisiilor, fiindcă acestea lucrează pe la spatele d-sale...

D. Sava Raicu: Protestăm P. S. V. împotriva acestei declarații. Ne insultați P. S. V., susținând asta.

P. S. S.: Da, da, așa e, se lucrează pe la spatele mele.

D. S. Ispravnic: Rog să luați la cunoștință demisia mea din comisie.

D. Pr. Givulescu: Vă aduc aminte P. S. S. că anul trecut ni-ați refuzat când ni-am pus în atingere cu P. S. Voastră.

P. S. Sa Episcopul: Ați cerut atunci dela mine idei, nu ați venit să-mi comunicați hotărârile D-voastră. (Sgomot.) Trecem mai departe domnilor, închid incidentul.

Chestiile școlare.

După prinz s'a început referada comisiei școlare prin referentul **I. Groșorean.**

În referadă se spune că rezultatul învățământului este mulțumitor. Înființarea de biblioteci populare este obiectul de preocupare al consistorului. Se propune ca fiecare școală să fie îndatorată a-și procura portretul metropolitului Șaguna și a episcopului diecesan. S'a spus în ziare că s'au pierdut 500 de școale. În dieceza Aradului nu s'a pierdut nici una din pricina nouilor legi școlare. S'au pierdut însă câteva din totala noastră lipsă de mijloace. Sânt comune ca de pildă Lipova, cari nu vreau să mai aducă sacrificii pentru școală. Consistorul s'a împotrivit însă acestui curent și n'a aprobat hotărârile comitetelor și sinoadelor în acest sens.

Continuând raportorul spune într'o vădită contradicție cu sine însuși, și în conformitate perfectă cu adevărul, că noua lege școlară a sgduit din temelii bazele școlii confesionale. Arată că guvernul cere executarea literală a imposibilei legi Apponyi.

D. N. Oncu: Asta-i bunăvoința guvernului amintită în discursul de deschidere?

Episcopul: Așa-i legea!

Raportorul trece la măsurile consistorului luate pentru salvarea școlilor. Amintește de darul prea generos al marelui mecenat Vasile Stroiescu, care a trimis metropoliei 200,000 cor. pentru ajutorarea școlilor din întreaga mitropoliei, cu destinație *nu de a se face fond*, ci de a se distribui întreagă pentru școlile ajunse în lipsă. Se arată cum s'au distribuit ajutoarele. Consistorul a cerut informații dela protopopi despre școalele lipsite și pe baza acestora s'a făcut distribuția. S'au dat la comunele cele mai sărace, și acolo, unde a fost vorba de a putea fi salvată școala.

Comisiunea face propunerea ca Consistorul să exprime în numele diecezei recunoștința și mulțumita sa marelui mecenat Vasile Stroiescu.

Dl Nicolae Oncu: Crede că stilizarea acestei propuneri nu e bună, ea nu corespunde sentimentelor de grațitudine de care e animat întregul Sinod. Propune ca sinodul să de expresie omagiilor sale prin ridicare. (Sinodul

întreg se ridică în picioare și aclamă cu stăgăte de „trăiască Stroiescu“ pe marele mecenat).

Concluzul i-se va aduce în redactare cuvenită la cunoștință marelui mecenat.

Dl Aurel Cioban: Cere ca citatele din legi, ordinații și rescripte ministeriale să fie traduse în limba românească ca să nu introducem limbă străină Sinod.

Dl Nicolae Oncu: Spune că a ascultat pe raportor care a spus că guvernul este animat de acelaș spirit intolerant față de școala confesională ca celelalte guverne. Întreb pe P. S. Sa cum concordează acest fapt cu declarațiile d-sale din cuvântul de deschidere, cu care ni-a surprins, spunând că guvernul acesta este plin de bunăvoință.

Episcopul: Mulțumește dlui Oncu, că i-a dat ocazie să se explice. Susține declarațiile sale. Spune că a fost la guvern în chestia mai multor școale, cari au ajuns în conflict cu comisiile administrative și ministrul a rezolvat conflictele în favorul nostru. I-a spus ministrului că până ce un fișpan va avea mai mare influență la guvern decât un episcop, nu poate să fie pace. De câte ori a fost la ministru, a fost totdeauna primit afabil și cu preveniență. Spune, că guvernul anterior a curmat toate ajutoarele pe care guvernul actual li-a pus în curgere.

D. Nicolae Oncu: Dar cum stăm cu școlile?

Episcopul: Îți voi răspunde cu toată liniștea și calmitatea.

D. N. Oncu: De asta ne va părea bine (ilaritate).

Episcopul: Spune că ministrul trecut l-a trimis la un secretar de stat care l-a ținut un ceas în picioare și a vorbit cu d-sa cu țigara în gură. Cere să se ia lămuririle sale la cunoștință. (Aplauze din partea câtorva protopopi din Bihor).

Dl N. Oncu: Nu ia răspunsul la cunoștință. Condescendența ministrului suna la adresa persoanei P. S. Voastre și nu era încă un motiv pentru astfel de declarații de însemnătate și urmări politice. Guvernul actual nu se deosebește întru nimic de guvernele anterioare. Regretă că s'au făcut astfel de declarații, cari nu sunt sprijinite pe nici un fapt de seamă.

Episcopul: Spune că condescendența nu-i cauza persoanei sale ci episcopului român și n'a putut să nu defereze.

Sinodul ia răspunsul la cunoștință. La cererea mai multor deputați se ordonă ședință secretă în chestia conflictului de azi dimineață.

Pentru bustul lui Eminescu.

Cu prilejul șezătorii scriitorilor români, după ce poetul Cincinat Pavelescu a făcut un călduros apel către publicul adunat rugându-l ca în semn de pietate pentru marele Eminescu, să contribuie cu obolul său la ridicarea bustului ce s'a plănuit în Sibiu, în pauză s'au purtat mai multe liste de subscrieri printre public și s'a adunat frumoasa sumă de coroane 830. Publicăm la vale lista marinimoșilor donatori:

»Societatea scriitorilor români« București	— — — — —	C. 100
»Tribuna« Arad	— — — — —	> 100
Dr. Neculai Oncu Arad	— — — — —	> 100
Dr. Ion Papp și Veturia Bontescu Brad	— — — — —	> 100
A. Muntean alui Vasile, Telegad	— — — — —	> 10
Petru Truța, avocat Arad	— — — — —	> 10
Ioan Beleş, not. public Arad	— — — — —	> 10
Roman Ciorogariu, Arad	— — — — —	> 10
Gherasim Serb, Belinț	— — — — —	> 10
Dr. Sever Ispravnic Arad	— — — — —	> 10
Iuliu Herbay, Arad	— — — — —	> 10
Păr. Traian Vațian Arad	— — — — —	> 10
căpitan Popoviciu, Alba-Iulia	— — — — —	> 10

Transport C. 480

Transport C. 490

Iocotenent L. Herbay, Arad	5
Dr. Moga Arad	10
Gheorghe Adam, Chişineu	2
Teodor Bucurescu Comloşul-mare	2
Dr. Cucu Vasile, Semeac	5
Dr. Traian Petraşcu, Tâlmaci	5
Ignatie Visoiu, Chelmac	5
Gheorghe Pleş Birzava	2
Cornel Lazar Halmaj	5
Iosif Vuculescu Sepreuş	10
Terenţiu Bugariu, Timişoara	10
protop. Lucuţa, Şiria	10
Fabriciu Manoila Socodor	5
Patriciu Ţurca Semeac	5
Iancu Stelefănuţ Semeac	10
Ion Moldovan Arad	10
Sava Raicu Arad	20
Petru Vasilon Arad	2
Aurel Dumitrescu Arad	2
Virgil Antonescu Arad	5
Romul Bogoevici Şiria	1
Dr. Nestor Oprian, Sân-Miclăuşul-mare	5
Dr. Demian, Sân-Miclăuşul-mare	2
Dr. Traian Suci, Brad	2
Dr. Ion Radu Brad	5
D. R.	2
Pădurean	1
Dr. Teodor Pap Halmaj	2
I. Georga	5
Dr. P. Burdan	2
Dr. Ardelean Chişineu	2
Ion Ardelean Chişineu	5
Adam Groza Coşteiu-mare	20
Ion Nicorescu Curtici	2
Dr. Ion. Ursu	5
Gheorghiu Novacu Dorgoş	1
Dr. Gheorghe Negoescu Timişoara	2
Dr. Ioan Cupu Arad	2
Barbu	2
Vasile Arjoca Arad	2
Ion Morariu Măgherat	2
Dr. Gheorghe Adam Timişoara	20
N. N.	1
N. N.	1
I. I. Suci	2
Simion Bulcu, Somoşcheş	2
Filip Leucă, Pâncota	2
Dr. Robu, medic Baia-de-Criş	2
Dr. Tiberu Tisu, medic Brad	2
căpitan Candrea, Arad	2
Sabin Evişian	1
Aurel Călnicean	2
Vasile Ciorogariu	2
Stefan Roja, Pecica-română	1
Iványi Mojsza	1
Zaharie Colceriu	2
D. P. I.	1
C. P.	1
N. N.	2
S. L.	2
Purecu	1
Vancu, inv. pensionat Arad	1
Popoviciu, învăţător Arad	1
Mirovits György, Temes-Kubin	1
Dr. Andrei Ilie, Tinca	3
Dr. Demetriu Mangra	1
Iosif Tărău, Oradea-Mare	2
Nicolae Roxin, Micherechiu	2
Sever Papp, Tinca	1
Trifon Lugojan, Arad	2
Aurel Mărginean, Nădlac	2
Silviu Roxin, Lipova	5
Nicolae Mărginean, Nădlac	2
David Dabici, Dorgoş	2
Dr. Ion Codrean	1

Transport C. 776

Transport C. 776

Dr. Ion Maior, Ilia	10
Vasile C. Osvadă, Hunedoara	5
Sebastian Bornemisa, Orăştie	2
Dr. A. Marta, Lipova	20
Dr. Ion Nemet, Arad	20
Dr. Liviu Ghilezan, Madoş	7

Suma C. 830

Lupta pentru votul universal.

Adunarea justhiştilor şi socialistilor la Arad.
— Aderenţa comitetului nostru naţional.

Oraşul Arad a fost ieri scena unei serii întregi de evenimente cari, împreună ne dau sinteza destul de lămurită a curentelor de viaţă, azi tot mai pronunţate în Ungaria, Cu categoria evenimentelor româneşti ne ocupăm la alt loc, aici ţinem să arătăm însemnătatea politică a adunării pentru votul universal, adunare care a întrunit pe reprezentanţii tuturor taberelor radicale ungureşti.

Ca proporţii, această adunare, n'a mulţumit aşteptările şi a înşelat teama exagerată a guvernului, care credea că înfrăţirea de arme între toate taberele ungureşti radicale, va putea — chiar din clipa proclamării ei sărbătoreşti, — să deslănţuiască cu o putere elementară curentele de regenerare ce scurmă azi în organismul îmbătrânit al statului ungar. Da, teama guvernului a fost exagerată şi ne-a tradat numai neliniştea unei conştiinţe păcătoase.

Nici ca proporţii şi nici ca intensitate de însufleţire adunarea de ieri nu putea să fie încă dovada unei biruitoare înfrăţiri de arme, pentru că masele mari ale poporului, cele de atâtea ori înşelate, nu puteau să vadă în această adunare dovada hotărâtoare a sincerităţii partidului justhist. Căci oricât de avansat spre ideea adevăratei democraţii, partidul lui Justh, trebuie să înfrunte încă odiul firesc al ţării, pentru că ne vine din şcoala imorală a parlamentarizmului unguresc, din această şcoală a inconsecvenţei şi a nesincerităţii politice. După ce însă partidul Justh va fi dat atât în cameră, cât şi în firul întreg al unei companii energice şi necontenite, până la o deplină izbândă, dovezi neîndoioase că luptă pentru reforma electorală deopotrivă de liberală faţă cu toate naţiunile din ţară, el va fi socotit desigur singurul partid de viitor din toate partidele actualului parlament şi se va bucura de sprijinul tuturor celor ce vor venirea Ungariei cu adevărat fericite, — dar până atunci nu.

De aceea a făcut bine reprezentantul improvizat al comitetului nostru naţional, dl deputat Dr. Ştefan C. Pop când a ţinut să accentueze la adunarea de ieri dorinţa noastră ca partizanii lui Justh să se lapede de prejudecăţile mentalităţii lor din trecut şi să îndrăgească sincer aspiraţiile marilor mase ale poporului. Şi noi va trebui să accentuăm necontenit, cu toate prilejurile seriei de adunări publice, care ni-s'a pus în perspectivă şi pe care e timpul suprem s'o vedem odată inaugurată, să accentuăm această neapărată condiţie a sprijinului nostru: desbărarea luptătorilor votului universal de orice gând ascuns, inspirat de utopia desnaţionalizării noastre.

Dacă însă comitetul nostru a făcut bine desemnând reprezentantului său improvizat

la adunare această linie de conduită, nu putem să lipsim dela datoria noastră de a desaproba ciudata lui mentalitate, că a preferit săşi trimită reprezentanţii din Arad, ba să participe chiar cu orator autorizat, la o adunare publică ungurească — ori care să fi fost însemnătatea ei politică — şi să se lase împiedecat în felul acesta de a participa la un eveniment românesc de-o supremă însemnătate, din toate punctele de vedere, pentru întreaga româniea din Ungaria, eveniment care s'a petrecut alături, în apropiere de câţiva paşi şi care n'a fost altul decât banchetul în cinstea scriitorilor români de aici şi de peste hotare.

Adunarea ungurească era încă în toiul ei, când lumea românească dela banchet se resfira în grupuri nesfârşite pe bulevardele Aradului şi cum fiecare din participanţii acestei serbări dominate de un entuziasm fără seamă încă în lumea românească din aceste părţi, era stăpânit ca niciodată de farmecul unei mari biruinţi româneşti, tabloul adunării ungureşti, în mijloc cu deputatul român înălţat pe tribună, avea pentru toţi o semnificaţie negrăit de dureroasă... Din contrastul izbitor dintre cele două evenimente ce se petreceau alături se desprindea pentru fiecare din noi imaginea unui alt contrast sufletesc, mult mai decepţionant decât cel dintre noi poitrivnicii noştri fireşti, pentru că vedeam în el blestemul fatal care zădărniceşte orice efort de reculegere a unui neam nenorocit...

Declaraţiile oratorilor unguri, după cum se pot citi în resumat la vale, au fost ticluite şi de data asta cu fraze eufemiste şi tot atât de dodonice ca întotdeauna. Nimic clar şi cinstit în ele, nimic ce să ne dea iluzia unei intenţii curate. Credem deci că cuvântul comitetului nostru putea întârzia încă, până să avem şi noi dovada sincerităţii acestor aliaţi, ori dacă a fost totuşi, din motive raţionale, necesar ca acest cuvânt să nu lipsească ieri, autorizaţii noştri să fi găsit soluţia care să nu desmintă înţelegerea lor pentru aspiraţiilor noastre naţionale.

Ei vor răspunde însă conştiinţei lor, iar noi lăsăm acum să urmeze un raport sumar despre adunarea ungurească de ieri.

Adunarea.

Justh a sosit la Arad cu trenul accelerat dela amiază. În suita lui de vre-o zece deputaţi, erau şi contele Battiyány Tivadar, Beck Lajos, Eitner Zs. şi Benedek János, dintre cei mai de seamă membri ai partidului său. La gară aderenţii din Arad, împreună cu socialistii i-au făcut o însufleţită primire. A urmat un banchet la hotelul Central, după care, la orele 3 s'a început adunarea pe piaţa Szabad-ság-tér (piaţa libertăţii). Adunarea înfăţişa un grup până'n vre-o 2000 de oameni şi se vedea de departe că rămâne ca număr cu mult înapoia proporţiilor celorlalte adunări ungureşti din urmă.

Cel dintâi a urcat tribuna contele **Battiyányi**:

Sufrajul universal — a spus el — a fost promis de Maj. Sa. Luptând pentru el, luptăm pentru realizarea promisiunii. Partidul guvernamental are în programul său şi reforma electorală, dar înfăptuirea ei nu va mulţami neamurile din ţară, căci guvernul împreună cu inspiratorul lui, este contrarul votului universal, egal secret şi după comune. Tisza a adunat într'o tabără pe toţi protivnicii sufragiului universal. Tot astfel trebuia să se adune într'o tabără şi aderenţii lui. Khuen a spus că la legiferarea reformei se cere linişte în ţară. A fost linişte, dar până acum nici măcar proiectul nu s'a redactat, lor le sunt mai urgente

reforme militare, cari însemnează sarcini grele pentru popor.

Aliându-ne cu socialiștii, ne-au stigmatizat de trădători de patrie! S'au pus la cale intrigi multe, ca să zădărnicească încercările de a strânge rîndurile aderenților sufragiului universal, fie ei de diferite partide. Noi trecem peste ele, căci înțelegem marea însemnătate a actului istoric în democratizarea țării. Ne aliem cu toți, cari voiesc sufragiul universal. Zeflemelele lor ne lasă reci! Cazuri de cooperare pentru învingerea unei idei sînt multe în istoria popoarelor. Un caz identic cu al nostru a fost coaliția diferitelor partide din parlamentul prusiac, pentru reforma dreptului de vot.

Noi urmăm pilda marilor apostoli din 48 cari au șters iobăgia. Voim să se dea drepturi poporului, pentru a cărui înaintare vom lupta cu toate puterile noastre.

A urmat Justh:

Protivnicii spun, că supremația elementului maghiar nu se poate asigura decât cu sistemul electoral de azi. Așa dar supremația noastră se menține numai așa, dacă fișpanii silesc alegătorii să aleagă deputat pe cel care-i voiesc ei! Nici nu se poate închipui pentru Unguri o mai periculoasă lege electorală decât cea existentă! Dovedesc cu date statistice.

A arătat desavantajile legii actuale pentru Unguri, în ale căror comitate censul e mai mare, decât în comitatele naționalităților. Naționalitățile au ajuns astfel prin censul mic de 64 fileri, aproape la sufragiul universal, pe când Ungurii prin censul de 40-86 cor., sînt excluși dela votare. Arondarea cercurilor de asemenea este în defavorul Ungurilor. În cercurile naționalităților, numărul alegătorilor cari aleg un deputat este cu mult mai mic, ca numărul alegătorilor din cercurile ungurești.

Votul universal va pune capăt dominațiunii de clase, va stărpi certele confesionale, va conține dușmănia dintre naționalități și va aduce pacea, bunăînțelegerea și iubirea împreună în țară. Supremația ungurească se va putea menține prin o cultură adevărată, prin spirit de umanitate și prin o tactică blîndă față cu naționalitățile.

A vorbit apoi în numele partidului socialist dr.-ul *Ormos*: Așteaptă dela votul universal să realizeze Unguria cea fericită. Atunci și socialiștii își vor iubi patria, pentru că li-se va creia tuturor desmoștenitorilor condiții prielnice de trai. Arată că partidul lui Justh e numai conservent în actuala lui atitudine, pentru că luptă în numele credințelor lui Ludovic Kosuth. Cercurile fendale în pornirea lor reacționară și imorală au jurat moarte politică aliaților votului universal, dar curentul va învinge în virtutea legilor firii.

Nu e atmosfera democrației aceia din care ne vine contele Tisza. Naționalitățile nu trebuie să se lase trase pe sfoară de acest prototip al oligerchimei ungurești. Votul universal nu va nimici statul, ci-i va da un cuprins adevărat, un constituționalism sunător, care să se bazeze pe voința poporului.

Au mai vorbit deputații **Baracs, Bakonyi**, apoi reprezentantul sârbilor radicali, **Iacși**ci aducând adresa Sârbilor din Ungaria.

Din adunare i-s'au trimis telegrafic omagii de aderență *baronului Dezideriu Bánffy*.

La insistența publicului a urcat apoi tribuna deputatul naționalist român, dl **Dr. Stefan C. Pop**, care a spus următoarele: Cedând dorinței arătate de adunare. i-au cuvîntul ca să constat din parte-mi că *românimea întreagă* (!) se bucură de hotărîrea partidului 48-ist — care e adevăratul reprezentant al neatârării ungurești — de-a se coborî la popor și de-a se întovărăși cu muncitorii, lepădându-se de prejudecățile din trecut. S'a coborît la poporul care samănă, dar nu seceră, care clădește, dar n'are un cămin. Imprejurarea aceasta e de-o importanță generală pentru țară. Pentru că dacă partidul, în fruntea căruia stă Justh și stă contele Battyány a rupt cu trecutul, s'a debarasat de prejudecăți și s'a apropiat de masele poporului, atunci trebuie să vie neapărat leatul Ungariei fericite, pe care o dorim cu toții. Dela votul universal așteptăm regenerarea Ungariei, votul universal e menit să dărîme cetățuile îmbătrânite ale minciunei și să clădească în locu-le căminul adevăratei egalități și frății. Azi vă înfrățiți în fața lumii,

d-voastre armele și sper că în curînd se vor întovărăși cu d-voastră toți cei cari doresc fericirea Ungariei. Trăiască votul universal, egal, secret și după comune.

Cuvîntările tuturor oratorilor au fost primite cu ovații, din cari o mare parte i-a revenit și oratorului român.

Cronică politică.

Mandatul dela Ighiu. Se telefonează din Budapesta: Azi și-a publicat Curtea de casație hotărîrea în chestiunea mandatului dela Ighiu. Curtea de casație a ordonat să se facă cercetare cu privire la 7 puncte din petiția alegătorilor români și totodată a dispus să se facă cercetare la toate afirmațiile din contrapetiție. Cu executarea acestei hotărîri s'a însărcinat Curtea de apel din Cluj.

O frumoasă acțiune în perspectivă. Cercul studenților universitari democrați din Budapesta „Galilei“ va ține, după cum sîntem informați o ședință Sâmbătă, săptămîna aceasta, dînd naționalistului slovac, dlui Milan Hodza prilej să răspundă afirmațiunilor din marele discurs de dăunazi al dlui Jászai despre chestiunea de naționalitate și viitorul Ungariei. Mai avem încă și informația — dela loc competent — că cercul „Galilei“ a inițiat acum tratative cu toți studenții de naționalitate nemaghiară dela universitatea budapesteană și în special cu studenții Români, Slovaci și Sârbi, în scopul ca să ia și ei parte la ședințele cercului și să discute cu toții împreună mijloacele unei apropieri sincere între unguri și celelalte naționalități din Ungaria. Studenții naționaliști își vor și trimite reprezentanții.

Camera. În ședința de azi s'a tors înainte firul inutil și plictisitor al discuției la bugetul ministerului de agricultură. De față la discuții vre-o 20 de deputați numai. Guvernul speră că grație împerturbabilei atmosfere de plictiseală discuția să se termine încă în săptămîna aceasta.

INFORMAȚII.

ARAD, 2 Maiu n. 1911.

— **Ședința festivă dela Seminarul din Arad.** Societatea de lectură a teologilor și societatea de lectură a pedagogilor și-au ținut Duminecă la orele 5 d. a. obișnuită ședință festivă sub conducerea dlui profesor Avram Sădeanu, președintele societăților.

Un public select, între care remarcăm pe distinșii noștri scriitori din România, a venit să vadă manifestația culturală a teologilor și pedagogilor, cari au executat cu multă pricepere și dibăcie programul variat, cu cântece, declamații și o disertație.

Corul a cântat sub conducerea măiastră a dlui profesor Trifu Lugojan, cântări bisericesti și cântece populare.

Elevul pedagog Grigorie Ardelean a declamat poezii de Coșbuc și Eminescu, iar elevul teolog Nicolae Popa poezii de Goga. A mai declamat o anecdotă de Speranță elevul pedagog, A. Roman.

Elevul teolog Ioan Neacșa a citit disertația »Concepția credinții și nădejzii în ajutorul dumnezeesc, în poezia noastră populară«. A arătat interpretările greșite a dogmelor creștinești în poezia populară, cum e spre pildă, blestemul.

Publicul a răsplătit cu aplauze manifesta-

ția tenerimii, care a dat o probă frumoasă despre nizuințele, ce se fac, pentru educarea ei națională.

— **M. Sa în Budapesta.** Din isvor semi-oficios se anunță că M. Sa împăratul și suita sa vor sosi Miercuri seara la Budapesta unde va sta vr'o patru zile și apoi va merge la Gödöllő, de unde se vor întoarce din vreme în vreme și în capitală. Până acum nu s'a stabilit definitiv cîta vreme va petrece M. Sa în Ungaria.

— **Mortii noștri.** Zina Letiția Pelle a repauzat în Miniș, la 1 Maiu n., în vîrstă de 8 ani.

Dr. Alexandru Sterca-Șulașiu de Cărpiniș, medic cercual în Câmpeni, a repauzat la 30 Aprilie n., în vîrstă de 59 de ani.

Odihnească în pace!

— **Moștenitorul Francisc Ferdinand în Belgia.** Ziarul «La Patriote» din Bruxelles este informat, că moștenitorul nostru de tron, arhiducele Francisc Ferdinand va vizita în curînd părechea regală din Belgia.

— **Răsbunarea celor mici.** O scenă sgu-duitoare a avut loc zilele acestea cu prilejul unei reprezentații în teatrul Vologda. În staluri era și inspectorul general al ocnelor rusești cu nepoata sa, și în vreme ce urmărea jocul artiștilor din umbra unei galerii au răsunit trei focuri de revolver, descărcate asupra lui. Un glonte i-a pătruns între umeri și două în gât, iar al patru-lea a rănit pe nevastăsa în față. Publicul s'a învălmășit speriat, alergînd în toate părțile și din învălmășeala aceasta s'a rupt o femeie, cu fața palidă, suptă de chinurile Siberiei. În mâni strîngea încă arma fumegîndă și ocrotită de întunec a dispărut ducându-și departe amarul și ura nepolită contra celor mari și tirani.

— **Sfîrșitul numărătoarei în Bosnia.** Guvernul Bosniei și Erțegovinei a ordonat ținerea unei numărători a populației în țările anexate pentru ziua de 16 Octomvrie a anului 1910. Rezultatele acestei numărători, deși fragmentare au fost publicate de comisia centrală de statistică în Bosnia sub titlul datele interinale ale numărătorii din 1910. Cea din urmă numărătoare s'a ținut în 1895 când Bosnia avea 1,568.092 locuitor. În anul acesta s'au constatat 1,895.673, va să zică un spor de 327.581 suflete, ceea ce face 20.89 procente. Dintre orașele mai de seamă Serajevo are 51872 locuitori, în capatiilele celor cinci districte: Banialuca 14.793, Bihaci 6201, Pravnie 6655, Puzla 1133 iar în Mostar sunt 16.385 locuitori.

— **Atentatele sindicatului muncitorilor americani.** Autoritățile urmărind pe răufăcătorii cari au subminat redacția ziarului «California Times» au arestat pe un muncitor sindicalist cu numele Manigal. Acesta a mărturisit că a luat parte la cînzeci de atentate, cari toate le-au înscenat șefii sindicatului muncitorimii. Lui i-s'a plătit de fiecă atentat câte cincisute dolari. În urma acestor știri poliția a luat măsuri ca și ceilalți complici să fie arestați.

— **Meteahnă de întăi Mai.** S'a întîmplat în hotelul Royal din Budapesta și puțin a lipsit să se sfărșească cu o nenorocire. Câțiva călători se pregăteau să între tocmai în ascenzor, unde nu era decât omul de rond. Fără de veste însă ascenzonul a luat-o la goană la deal și ajungînd sus la etajul al cincilea, petrecut de o detunătură puternică, s'a oprit pe o clipă, pe urmă hai la vale și iar la deal și iar la vale vr'un sfert de cias, de se luase lumea de-o groază. Străjerului din cușca mișcătoare i-se făcuse inima cât un purice și de trînteli era aproape mort de jumătate. Lumea se adunase ca la minune și nu-și putea închipui ce streche să fi dat în reacționarul ascenzor. Directorul însă — ca ori-ce om umbat în astfel de afaceri s'a dus jos la mașini și aci a dat de meteahnă; Mecanicul lipsia, și ajutorul trăesc de înăi Mai cam mult la măsese, și nu-ș mai putea da seama de ce face. I-a dat deci „damf“ ca orice om în floribus.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și s. r.

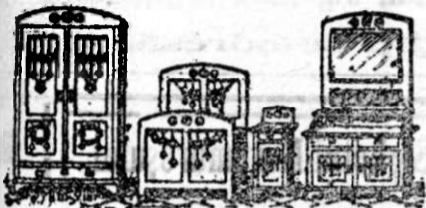

Anunț.

Caut pe 15 Mai eventual pe 1 Iunie un candidat și un scrietor de vocat român, — ambii cu praxă bună. Reflectanții pe lângă comunicarea condițiilor să se adreseze la mine.

Dr. Andreiu Dobossy,
advocat în
Szatmár, Attila-utca 6/a.

**Arnold Baumann Alba Iulia: Gyulaf-vár
Fabrică și magazin de mobile**

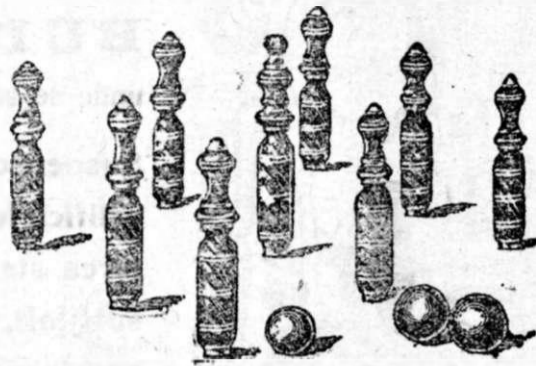
Magazinul de mobile executate în atelierul propriu cel mai mare din Ardeal. Mare sortiment de mobile gata ș. a. aranjamente pentru prînzitor, dormitor, salon și domnești. — COVOARE, perdele saltele pentru pat etc. și toffelul de lucrări în bransa aceasta se execută prompt. Atelier de tapeterie și decorație. Fabrică de matrațe din fir galvanizat. — Intreprindere de pompe funebrale. — Fabrică de mobile (filială) Aiud-Nagyened. CATALOGUL se expediază pentru 2 cor, — sau ulterior să se trimită — îndărăpt.

Aviz!

La Dr. Aurel Ciatu, medic practic român în Graz, Jakomini gasse 63 se primesc urmaidecât 3 tineri români, sau 3 cocotă române din familie bună, cari voiesc să studieze sau să petreacă în Graz în ocuință cu întreținere deplină. Prețul de persoană lunar 90 Cor. Pianu e la dispoziție. Cu informațiuni mai detaliate servește bucuros Dr. Ciatu.

POLACSEK HENRIK, strungar artistic

Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Lingnum-Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum, bile, dacuri pentru biliard, șahuri, domino, rame p. ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în interprimdere toffelul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

Prăvălie nouă. Prăvălie nouă.
Mészáros Károly,
croitor pentru domni
Kolozsvár, Szentegyház-u. 6.

Iși recomandă depozitul bogat asortat cu stoffe din țară și străinătate, lucrează toffelul de haine bărbătești la ultima modă, croi modern, serviciu prompt, lucru ireproșabil și prețuri moderate.

ANUNȚ.

Un comerciant român, caută spre cumpărare o prăvălie mixtă, cu circulație mare, cu licență de beutură și trafică. Ofertele sunt a se trimite la administrația »Tribunei« sub titlul Comerciant român, de unde se vor expeda la destinație.

**Prima băcănie
: din Oradea-Mare. :**

**Mihai Petroviciu
= ș'a transmutat =
prăvălia de coloniale
și delicatose**

în edificiul „Bazár“
strada principală (Rákoczi-ut No 2) lângă prăvălia lui Huzella M.

**Subscrisul am lipsă de
un candidat de avocat**

cu praxă foarte bună, care e în stare de a conduce o cancelarie advocațională, lucrînd și în cauze mai complicate independent. Respectivul să stie perfect limba maghiară, să concepieze fluid și să o posedă și în grai viu. Reflectanții, pot ocupa locul imediat, pelângă condițiuni favorabile.

Dr. Mátyás Lázár, avocat.
Sibiu, Nagyszeben,
Strada Cisnădiei No 28.

Leon Tolstoi. 6

RĂȘBOIU ȘI PACE.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Printul Hipolyt care nu încetase de a-l privi pe viconte prin lornion, la aceste cuvinte se întoarse cu o mișcare repede către mica prințesă, ca să-i ceară un desen care desenă pe masă armele familiei Condé, pe care i-le explică cu o gravitate adâncă, ca și cum ar fi vorba de un lucru foarte important.

— Bastoane de aur într'un câmp de azur, casa Condé.

Prințesa îl asculta și zâmbea.

— Dacă Bonaparte va mai rămâne un an pe tronul Franței, urmă vicontele, reluându-și subiectul, ca un om obișnuit să urmărească propriile sale gânduri și pe cele ale vicontelui, într'o chestiune ce-i e familiară nu-l interesează, lucrurile vor merge mai bine: libertatea franceză — vorbesc de cea bună, bine înțeleasă — va fi de tot nimicită de intrigi, de violență, de războaie, de condamnări... și atunci...

El înalță din umeri și își ridică brațele la cer; dar Ana Pavlovna care-l sorbea din ochi, i-o luă înainte.

— Împăratul Alexandru; începu ea cu acea inflexiune de tristețe, ce însoțea totdeauna reflecțiile ei asupra familiei imperiale; a declarat Francezii că le dă dreptul de a-și alege ei înșiși forma de guvern care le convine și sunt convinsă că întreaga națiune, odată scăpată din ghiarele Usurpatorului, se va arunca în brațele regelui ei legitim.

Ana Pavlovna ținea să lingusească pe emigratul regaliet.

— Faptul e puțin probabil, spuse printul Andrei. Di viconte presupune cu dreptate, că lucrurile au mers prea departe și va fi, cred, greu să mai revie la trecut.

— Am auzit svonul, adăugă Pierre apropiindu-se de ei, că cea mai mare parte din nobletă s'ar fi apropiat de Napoleon.

— Aceasta o susțin bonapartiștii, strigă vicontele fără a-l privi pe Pierre.

— Azi e cu neputință să știi care e opinia publică în Franța.

— Și Bonaparte a spus acest lucru, reluă printul Andrei cu ironie, căci vicontele nu-i plăcea: „Le-am arătat calea gloriei și nu m'au urmat — astea sunt întocmai cuvintele lui Napoleon — apoi le-am deschis anticamerele mele și eu toții au năvălit grămadă...“ Nu știu până la ce punct sunt adevărate aceste vorbe.

— Ele nu sunt de loc drepte, răspuse vicontele; după asasinatul ducelui d'Enghien, oamenii cei mai entuziaști au încetat de a mai vedea în Bonaparte un erou, și chiar de ar fi trecut ca atare în ochii anumitor persoane, după acest asasinat cerul s'a înmulțit cu un erou și pământul are mai puțin de unul.

Zâmbetul de aprobare al d-șoarei Scherer nu i-se șterse încă de pe buze la aceste cuvinte ale vicontelui, când Pierre intră și el în vorbă, fără a da Anei Pavlovna, care prevedea ceva grozav, vremea să-l oprească.

— Execuția ducelui d'Enghien, zise Pierre, a fost o necesitate politică și Napoleon a dat dovadă de un suflet mare, luând asupra sa răspunderea acestui act.

— Doamne Dumnezeule! murmură d-șoara Scherer cu oroare.

— Cum așa, dle Pierre, d-ta găsești că e un suflet mare acela care comite un asasinat? întrebă mica prințesă cu un zâmbet, reluându-și lucrul.

— Ah! ah! făcură mai multe voci.
— Minunat! strigă printul Hipolyt în englezește. Și el se lovi cu mâna peste genunchi. Vicontele se mulțami să ridice din umeri.

Pierre privi grav auditorul pe deasupra ochilariilor săi.

— Vorbesc astfel, urmă el, pentru că Burbonii au fugit în fața revoluției lăsând poporul în brațele anarhiei! Napoleon a fost singurul care a știut să infrîngă revoluția și de aceia, avînd în vedere binele general, n'a voit să se lase împedecat de un singur individ.

— Nu dorești să treci la cealaltă masă? spuse Ana Pavlovna.

Pierre, din ce în ce mai încălzit, își urma însă pleoara fără să-i răspundă:

— Da, Napoleon este mare, fiindcă el stă deasupra revoluției și pentru că a pus capăt abuzurilor ei, păstrînd dintr'însa tot ce era bun: egalitatea cetățenilor, libertatea presei și a cuvîntului; și de aceia a ajuns la putere.

— Dacă ar fi înapoiat această putere regelui legitim, fără să profite de dânsa ca să săvârșească un asasinat, l-aș fi numit și eu un om mare, zise vicontele.

— Aceasta era imposibil. Națiunea îi dăduse puterea, pentru că o desbăraseră de burboni; ea a recunoscut într'însul pe omul superior. Revoluția a fost un eveniment mare, urmă Pierre, dînd dovezi de extrema sa tinerete, căci încerca să-și spuie înainte părerile și ideile lui sincere ceea ce pe mulți îi rănea.

— Revoluția și regicidul un eveniment mare! Și să nu... Dar nu dorești să treci la cealaltă masă? repetă Ana Pavlovna.

— Contactul social! rosti vicontele cu un zâmbet resemnat.

(Va urma).

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

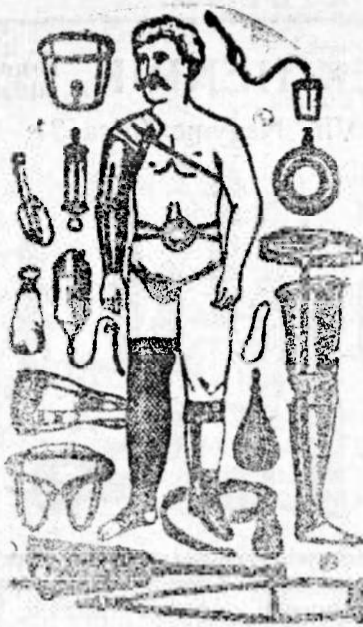
pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

HALÁSZ P. JÁNOS

atelier pentru bandage chirurgicale

BUDAPEST IX, Üllői u.

unde se află cu prețurile cele mai convenabile și bre

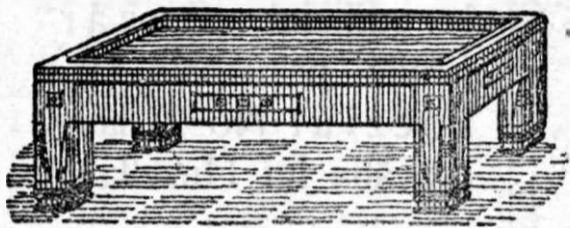
Suspensorii, bandage pentru burtă, picioare și m
artificiale, ciorapi de cauciuc, benzi pentru înt
tarea staturii (gradehalter), mașini pentru umb
sprijinit, precum și tot felul de articole necesare
tru îngrijirea bolnavilor, preparative de fabric
engleză și americană, irigatoare și injectoare.

Grijiți de adresă.

— Premiat la expoziție cu medalie de aur. —

**H. PÁLLÁN succesor
Styászni József**

prima fabrică ardeleană de billarde și timplăre în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de billarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de billarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țîrg de schimb.

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureșului.
(Templomfestészeti Müintézet, Máramarosszigeten).
Cancelaria: Piața Erzsébet-főter No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte
artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime,
fresco, icoane pe altar, altare construite de iconos-
tase, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane
la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a ori-ce
soiu de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostase și altare vechi, iar pictarea,
abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai
mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor
mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate.
Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la
fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

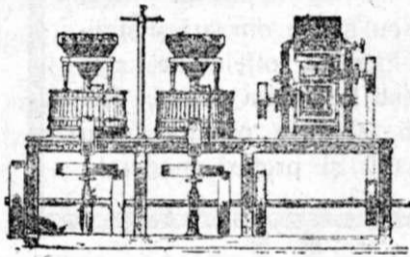
KÁDI FERENC

căltunar ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

Își recomandă depozitul său bogat asortat cu
ghete p. bărbați, femei și copii

calitatea cea mai bună cum și comande după
măsură pelângă prețuri convenabile. Repara-
raturile se primesc pelângă prețuri ieftine.

O'ere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbite
de gazuri. Mașini motoare cu benzin automobile
pentru arat și imblății. Primește tofelul de montări pentru mașini,
mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu
aburi, precum și executarea a tofelul de aliaje de fier și metale

montarea deplină a morilo

precum și reparări în bransa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

KÁLNAI S

fabrică de motoare și turnătorie de

în Murăș-Oșorhei Marosvásárhely

Stabilimentul de sculptură în piatră al

Văd. FRANK VILMOS^{NÉ}

Arad, Piața Boros Béni No 2

Recomandă în atențiunea binevoitoare a
onor. public, magazinul său bogat asortat cu

petrii mormântale.

Pentru orientare țin să amintesc că firma aceasta o conduc dela
1882 spre cea mai mare mulțumire a publicului și și pe mai departe
scopul îmi va fi ca să satisfac stimații mei clienți cu serviciu prompt
și cu acuratețe. — Garanță deplină dă pentru îndeplinirea oricărei co-
mande maestrul sculptor, conducătorul stabilimentului meu dl Iacob
Belloni, care de 42 de ani lucră în bransa aceasta. Rog deci binevoi-
torul sprijin — și pe mai departe. Cu tot respectul:

Văduva Frank Vilmosné.

Friderich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salam și cârnățarie —

în Nagyszeben—Hermannstadt
— Jungenwald-strasse No 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de
cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, cârneței de
hrean și frankfurt, caș de ficat, sarfaldă, etc. Slănină
aibă și pipărată, unseare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vânzătorii primesc rabat.
Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la
expediția cu poșta cât și cu trenul.

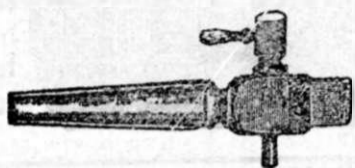
LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4.

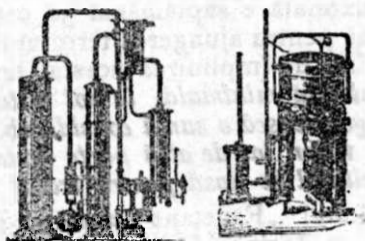
Primește spre efectuare și reparare *totfelul de lucruri ce aparțin acestei branșe*, precum: popice și bile, dopuri și slăvini (pipe) pentru buți, gherghefuri p. lucru de mână, articole p. fumători, cămășuri, șpițuri etc.; bile și dacuri pentru biliard; domino, șah și totfelul de decorații, la mobile, etc., cuire ș. a.

Comandele se efectuează prompt și conștiințios.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântânelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Mașini de scris

IDEAL și ERICA.

GRAMOFOANE

Mașini de cusut VERITAS.

(fabricație proprie) și cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la mehanicul:

George Barthelmie, Brașov, Weisz Mihály-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier mehanic din Ardeal. Atelier p. reparat mașini speciale de scris, de orice sistem de asemenea aparate mehanice fine etc. Școală de scris cu mașina.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

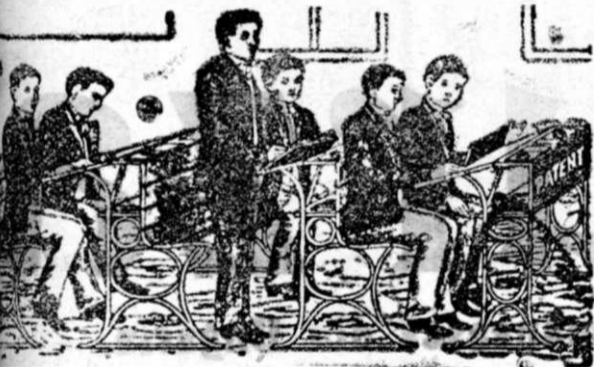
sculptori și măestrii pletrari.

Atelierul central și magazinul: Cluji—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:
Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:
Déva și Nagyvárad.

Cele mai moderne **mașini mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci higienice de școală** și mobilierea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcțiile se livrează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

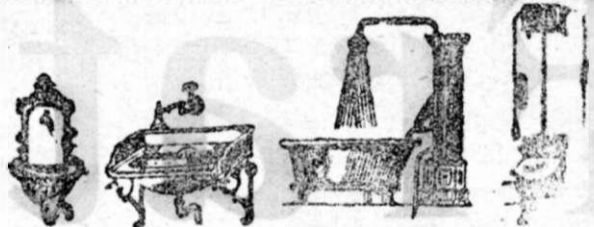
Haas = Károly

primul armurar și optician din Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de **arme și biciclete**

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate totfelul de **reparaturi** de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

Apa-ducte.

Cei ce doresc apă ducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.**

cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apă ducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

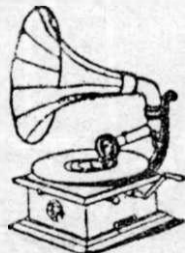
Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyszeben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: **violine, țiter, clarinete, harmonice,** și totfelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de **Gramofone** în diferite mărimi, precum și **Scala-Record.** Mare asortiment de plăci pentru gramofone cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și cât se poate de prompt.

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), *contra unei rate săptămânale de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște filler) își poate asigura tot natul (bărbai și femei), care e în etate între 20—60 ani și întră ca membru în secțiunea »Depunerii încopiate cu asigurare de viață« întrodusă la susnumitul institut —, suma de*

1000 coroane adecă unamie coroane.

Primirea atárnă însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50.000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Decl. contra unei depuneri săptămânale minimală, la tot natul l-se dă prilejul de-o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura tratul liniștit în viitor, iar de altă parte același la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru tratul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acoardă și împrumuturi. — Femei și bărbai, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie primesc cecuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

Plătirile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abziece și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat, la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scadentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olaneză »Algemeene Maatschappij van Lebensverzekeringen Lijfrente« din Amsterdam (reprezentanția pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

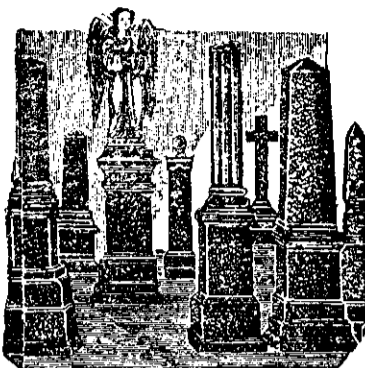
„Făgetana“

Institut de credit și economii în Facset.

Nagy József, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice de ori-ce mobile din marmor, grănit, sienit și marmor de labrador în

Brașov—Brassó.

Primește spre efectuare orice lucrări de sculptură, precum și pietrii sepulcrale, monumente, mauzolee din orice fel de piatră. Comandele se execută grabnic și conștiințios.

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

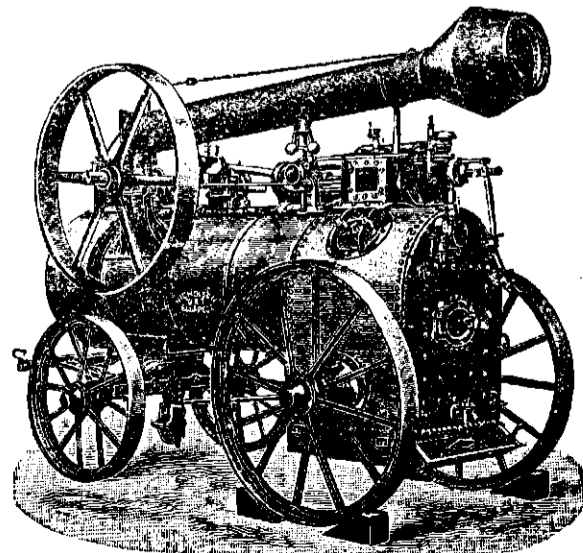
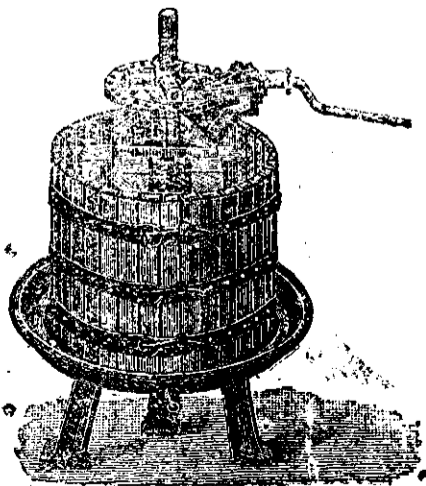
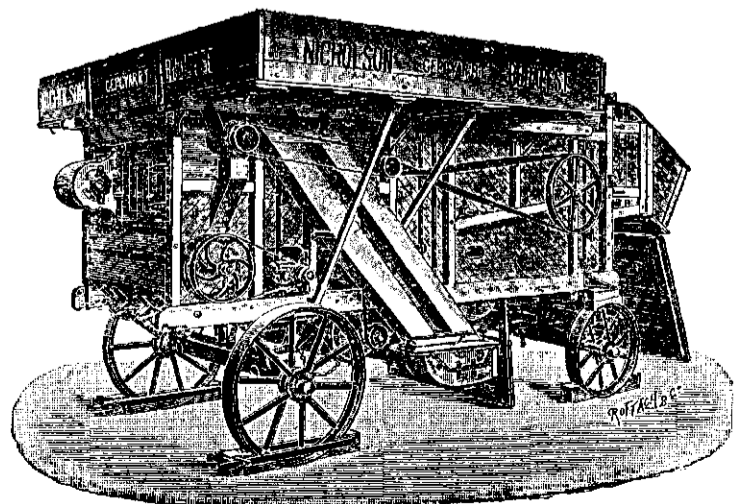
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și mașini agricole cu prețurile cele mai moderate și cu platire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuos, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem gratuit